

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ, НАУКИ И МОЛОДЕЖИ РЕСПУБЛИКИ КРЫМ
Государственное бюджетное образовательное учреждение высшего образования
Республики Крым
«Крымский инженерно-педагогический университет имени Февзи Якубова»
(ГБОУВО РК КИПУ имени Февзи Якубова)

Кафедра украинской филологии

ПРОГРАММА ГОСУДАРСТВЕННОЙ ИТОГОВОЙ АТТЕСТАЦИИ

- Б3.Б.01(Г) Подготовка и сдача государственного экзамена (английский язык и литература/украинский язык и литература)
- Б3.Б.01(Д) Защита выпускной квалификационной работы, включая подготовку к процедуре защиты и процедуру защиты (английский язык и литература/украинский язык и литература)

направление подготовки	45.03.01 Филология
профиль подготовки	Преподавание филологических дисциплин (английский язык и литература, украинский язык и литература)
факультет	филологический

Программа Государственной итоговой аттестации для образовательного-квалификационного уровня «Бакалавр» направления 45.03.01 Филология, **профиль подготовки** «Преподавание филологических дисциплин (английский язык и литература, украинский язык и литература)».

Государственная итоговая аттестация включает в себя Подготовку и сдачу государственного экзамена (английский язык и литература/украинский язык и литература) и Защиту выпускной квалификационной работы, включая подготовку к процедуре защиты и процедуру защиты (английский язык и литература/украинский язык и литература).

1. Вид, способы и формы проведения Государственной итоговой аттестация

Вид – учебная работа

Способ проведения – стационарный. Стационарная аттестация проводится на кафедрах структурного подразделения ГБОУВО РК КИПУ имени Февзи Якубова

Форма аттестации: дискретно: по видам аттестационных работ – путем выделения в календарном учебном графике непрерывного периода учебного времени для проведения каждого вида (совокупности видов) работ.

Целью итоговой государственной аттестации является установление уровня подготовки бакалавра и соответствия его подготовки требованиям ФГОС ВО по данному направлению подготовки с учетом профилизации (45.03.01 Филология, **профиль подготовки** «Преподавание филологических дисциплин (английский язык и литература, украинский язык и литература)»). Методические рекомендации государственной итоговой аттестации формируется как единый документ на основе требований ФГОС ВО и содержания основной образовательной программы, включает перечень проверяемых компетенций и используемые оценочные средства.

Требования к государственному экзамену определяются следующими нормативными документами:

Федеральные законы Российской Федерации: «Об образовании» (от 10 июля 1992 года №3266-1) и «О высшем и послевузовском профессиональном образовании» (от 22 августа 1996 года №125-ФЗ);

Федеральные законы Российской Федерации: «О внесении изменений в отдельные законодательные акты Российской Федерации в части изменения понятия и структуры государственного образовательного стандарта» (от 1 декабря 2007 года № 309-ФЗ) и «О внесении изменений в отдельные законодательные акты Российской Федерации (в части установления уровней высшего профессионального образования)» (от 24 декабря 2007 года № 232-ФЗ).

Типовое положение об образовательном учреждении высшего профессионального образования (высшем учебном заведении), утвержденное постановлением Правительства Российской Федерации от 14 февраля 2008 года № 71 (далее – Типовое положение о вузе);

Федеральный государственный образовательный стандарт высшего образования (ФГОС ВО) по направлению подготовки 45.03.01 «Филология»,

профиль «Преподавание филологических дисциплин», утвержденный приказом Министерства образования и науки Российской Федерации от «7» августа 2014 г. № 947;

Профессиональный стандарт «Педагог (педагогическая деятельность в сфере дошкольного, начального общего, основного общего, среднего общего образования) (воспитатель, учитель)», утвержденный приказом Министерства труда и социальной защиты Российской Федерации от 18 октября 2013 г. № 544н.

Профессиональный стандарт «Педагог профессионального обучения, профессионального образования и дополнительного профессионального образования», утвержденный приказом Министерства труда и социальной защиты Российской Федерации от 8 сентября 2015 г. № 608н.

Руководитель ГИА от организации:

- составляет рабочий график (план) проведения ГИА;
- разрабатывает задания, для обучающихся, выполняемые в период ГИА;
- осуществляет контроль за соблюдением сроков проведения ГИА и соответствием ее содержания требованиям, установленным ОПОП ВО;
- оказывает методическую помощь в подготовке к защите выпускной квалификационной работы и сдачи государственных экзаменов.
- оценивает результаты.

Проведение ГИА оформляется приказом ректора с указанием вида и срока прохождения

Цель и задачи

Целями ГИА является:

- закрепление и теоретической подготовки обучающихся;
- приобретение опыта самостоятельной научно-исследовательской деятельности
- подведение итогов обучения

Задачи:

- формирование умений самостоятельно заниматься поиском библиографических источников по теме исследований;
- формирование умений самостоятельно проводить научные исследования, систематизировать и обобщать фактический материал;
- формировать умение доложить о результатах своей научно-исследовательской и учебной работы.

2. Перечень планируемых результатов обучения по дисциплине (модулю), соотнесенных с планируемыми результатами освоения образовательной программы

Государственные итоговые испытания предназначены для определения практической и теоретической подготовленности бакалавра филологии к выполнению образовательных задач, установленных ФГОС.

Программа государственных экзаменов и критерии оценки выпускных квалификационных работ и ответов на государственных экзаменах

утверждаются высшим учебным заведением с учетом рекомендаций учебно-методических объединений университетов.

К государственным итоговым испытаниям, входящим в состав государственной итоговой аттестации, допускается лицо, успешно завершившее в полном объеме освоение основной профессиональной образовательной программы по направлению подготовки высшего образования, разработанной высшим учебным заведением в соответствии с требованиями федерального государственного образовательного стандарта высшего образования.

При условии успешного прохождения всех установленных видов итоговых аттестационных испытаний, входящих в итоговую государственную аттестацию, выпускнику высшего учебного заведения присваивается соответствующая квалификация (бакалавр) и выдается диплом государственного образца о высшем образовании.

Квалификационная характеристика выпускника

Выпускник, получивший степень (квалификацию) бакалавра, должен *быть готов* к следующим видам профессиональной деятельности:

- научно-исследовательская;
- педагогическая;
- прикладная;
- проектная и организационно-управленческая.

Структура государственной итоговой аттестации

Государственная итоговая аттестация бакалавра включает защиту выпускной квалификационной работы и государственный экзамен по украинскому языку и литературе / по английскому языку и литературе)

Результаты освоения ОПОП ВО **бакалавриата** определяются приобретаемыми выпускником компетенциями, т.е. его способностью применять знания, умения и личные качества в соответствии с задачами профессиональной деятельности.

В результате освоения данной программы выпускник должен обладать следующими компетенциями:

Общекультурные компетенции (ОК):

ОК-1 – способность использовать основы философских знаний для формирования мировоззренческой позиции;

ОК-2 – способность анализировать основные этапы и закономерности исторического развития общества для формирования гражданской позиции;

ОК-3 – способность использовать основы экономических знаний в различных сферах жизнедеятельности;

ОК-4 – способность использовать основы правовых знаний в различных сферах жизнедеятельности;

ОК-5 – способность к коммуникации в устной и письменной формах на русском и иностранном языках для решения задач межличностного и межкультурного взаимодействия;

ОК-6 – способность работать в коллективе, толерантно воспринимая социальные, этнические, конфессиональные и культурные различия;

ОК-7 – способность к самоорганизации и самообразованию;

ОК-8 – способность использовать методы и средства физической культуры для обеспечения полноценной социальной и профессиональной деятельности;

ОК-9 – способность использовать приемы первой помощи, методы защиты в условиях чрезвычайных ситуаций;

ОК-10 – способность использовать основные положения и методы социальных и гуманитарных наук (наук об обществе и человеке), в том числе психологии и педагогики, в различных сферах жизнедеятельности.

Общепрофессиональные компетенции (ОПК):

ОПК-1 – способность демонстрировать представление об истории, современном состоянии и перспективах развития филологии в целом и ее конкретной (профильной) области;

ОПК-2 – способность демонстрировать знание основных положений и концепций в области общего языкознания, теории и истории основного изучаемого языка (языков), теории коммуникации;

ОПК-3 – способность демонстрировать знание основных положений и концепций в области теории литературы, истории отечественной литературы (литератур) и мировой литературы; представление о различных жанрах литературных и фольклорных текстов;

ОПК-4 – владение базовыми навыками сбора и анализа языковых и литературных фактов, филологического анализа и интерпретации текста;

ОПК-5 – свободное владение основным изучаемым языком в его литературной форме, базовыми методами и приемами различных типов устной и письменной коммуникации на данном языке;

ОПК-6 – способность решать стандартные задачи профессиональной деятельности на основе информационной и библиографической культуры с применением информационно-коммуникационных технологий и с учетом основных требований информационной безопасности.

Профессиональные компетенции (ПК) по выбранным видам деятельности:

научно-исследовательская деятельность:

ПК-1 – способность применять полученные знания в области теории и истории основного изучаемого языка (языков) и литературы (литератур), теории коммуникации, филологического анализа и интерпретации текста в собственной научно-исследовательской деятельности;

ПК-2 – способность проводить под научным руководством локальные исследования на основе существующих методик в конкретной узкой области филологического знания с формулировкой аргументированных умозаключений и выводов;

ПК-3 – владение навыками подготовки научных обзоров, аннотаций, составления рефератов и библиографий по тематике проводимых исследований, приемами библиографического описания; знание основных библиографических источников и поисковых систем;

ПК-4 – владение навыками участия в научных дискуссиях, выступления с сообщениями и докладами, устного, письменного и виртуального (размещение в информационных сетях) представления материалов собственных исследований;

педагогическая деятельность:

ПК-5 – способность к проведению учебных занятий и внеклассной работы по языку и литературе в организациях основного общего, среднего общего и среднего профессионального образования;

ПК-6 – умение готовить учебно-методические материалы для проведения занятий и внеклассных мероприятий на основе существующих методик;

ПК-7 – готовность к распространению и популяризации филологических знаний и воспитательной работе с обучающимися;

прикладная деятельность:

ПК-8 – владение базовыми навыками создания на основе стандартных методик и действующих нормативов различных типов текстов;

ПК-9 – владение базовыми навыками доработки и обработки (например, корректура, редактирование, комментирование, реферирование, информационно-словарное описание) различных типов текстов;

ПК-10 – владение навыками перевода различных типов текстов (в основном научных и публицистических, а также документов) с иностранных языков и на иностранные языки; аннотирование и реферирование документов, научных трудов и художественных произведений на иностранных языках;

проектная и организационно-управленческая деятельность:

ПК-11 – владение навыками участия в разработке и реализации различного типа проектов в образовательных, научных, и культурно-просветительских организациях, в социально-педагогической, гуманитарно-организационной, книгоиздательской, массмедийной и коммуникативной сферах;

ПК-12 – способность организовать самостоятельный профессиональный трудовой процесс; владение навыками работы в профессиональных коллективах; способностью обеспечивать работу данных коллективов соответствующими материалами при всех вышеперечисленных видах профессиональной деятельности.

Сформированность указанных компетенций определяется тем, что студент должен

знать:

- основы философских знаний
- основные этапы и закономерности исторического развития общества
- основы экономических знаний
- основы правовых знаний
- устную и письменную формы русского и иностранного языков
- социальные, этнические, конфессиональные и культурные различия
- основы самоорганизации и самообразования
- методы и средства физической культуры
- приемы первой помощи
- основные положения и методы социальных и гуманитарных наук

- о современном состоянии и перспективах развития филологии
- основные положения и концепции в области общего языкознания
- теорию литературы, историю отечественной литературы (литератур) и мировой литературы
- языковые и литературные факты филологического анализа и интерпретации текста
- базовые методы и приемы различных типов устной и письменной коммуникации на данном языке
- информационно-коммуникационные технологии
- существующие методики в конкретной узкой области филологического знания
- основные библиографические источники и поисковые системы
- о научных дискуссиях
- о проведении учебных занятий и внеклассной работы по языку и литературе в организациях основного общего, среднего общего и среднего профессионального образования
- учебно-методические материалы существующих методик
- популяризировать филологические знания
- стандартные методики и действующие нормативы различных типов текстов
- редактирование, комментирование, реферирование, информационно-словарное описание различных типов текстов
- аннотирование и реферирование документов, научных трудов и художественных произведений на иностранных языках
- социально-педагогическую, гуманитарно-организационную, книгоиздательскую, массмедийную и коммуникативную сферы
- трудовой процесс, работу коллективов различной профессиональной деятельности
- уметь:**
- использовать основы философских знаний для формирования мировоззренческой позиции
- анализировать основные этапы и закономерности исторического развития общества
- использовать основы экономических знаний в различных сферах жизнедеятельности
- использовать основы правовых знаний в различных сферах жизнедеятельности
- решать задачи межличностного и межкультурного взаимодействия
- работать в коллективе, толерантно воспринимая социальные, этнические, конфессиональные и культурные различия
- самоорганизовываться и самообразовываться
- использовать методы и средства физической культуры для обеспечения полноценной социальной и профессиональной деятельности
- использовать методы защиты в условиях чрезвычайных ситуаций

- использовать основные положения и методы социальных и гуманитарных наук (наук об обществе и человеке), в том числе психологии и педагогики, в различных сферах жизнедеятельности
- демонстрировать представление об истории в целом и ее конкретной (профильной) области
- демонстрировать знания о различных жанрах литературных и фольклорных текстов
- собирать и анализировать языковые и литературные факты
- свободно владеть основным изучаемым языком в его литературной форме
- решать стандартные задачи профессиональной деятельности
- применять полученные знания филологического анализа и интерпретации текста в собственной научно-исследовательской деятельности
- проводить под научным руководством локальные исследования на основе существующих методик
- составлять рефераты и библиографию по тематике проводимых исследований
- выступать с сообщениями и докладами, устного, письменного и виртуального (размещение в информационных сетях) представления материалов собственных исследований
- провести учебные занятия и внеклассную работу по языку и литературе
- готовить учебно-методические материалы для проведения занятий и внеклассных мероприятий
- распространять филологических знаний в воспитательной работе с обучающимися
- создавать на основе стандартных методик и действующих нормативов различные типы текстов
- редактировать различные типы текстов
- переводить различные типы текстов
- реализовывать проекты в образовательных, научных, и культурно-просветительских организациях, в социально-педагогической, гуманитарно-организационной, книгоиздательской, массмедийной и коммуникативной сферах
- организовать самостоятельный профессиональный трудовой процесс
- владеть:**
- способностью использовать основы философских знаний для формирования мировоззренческой позиции
- способностью анализировать основные закономерности исторического развития общества для формирования гражданской позиции
- способностью использовать основы экономических знаний
- способностью использовать правовые знания в различных сферах жизнедеятельности
- способностью к коммуникации
- способностью работать в коллективе
- способностью к самоорганизации и самообразованию

										зачет, диф.зачет, курсовая работа (проект))
ОФО										
8	108	3	108					99	3	экзамен 9
ЗФО										
10	108	3	108					99	3	экзамен 9

5. Фонд оценочных средств

5.1. Перечень компетенций с указанием этапов их формирования в процессе освоения образовательной программы

Дескрипторы	Компетенции	Оценочные средства
ОК-1		
1	2	3
Знать	основы философских знаний	Защита ВКР, государственный
Уметь	использовать основы философских знаний для формирования мировоззренческой позиции	Защита ВКР, государственный экзамен
Владеть	способностью использовать основы философских знаний для формирования мировоззренческой	Защита ВКР, государственный экзамен
ОК-2		
Знать	основные этапы и закономерности исторического развития общества	Защита ВКР, государственный
Уметь	анализировать основные этапы и закономерности исторического развития общества	Защита ВКР, государственный экзамен
Владеть	способностью анализировать основные закономерности исторического развития общества для формирования гражданской	Защита ВКР, государственный экзамен
ОК-3		
Знать	основы экономических знаний	Защита ВКР, государственный экзамен
Уметь	использовать основы экономических знаний в	Защита ВКР, государственный

Владеть	способностью использовать основы экономических знаний	Защита государственного ВКР,
ОК-4		
Знать	основы правовых знаний	Защита государственного ВКР,
Уметь	использовать основы правовых знаний в различных сферах	Защита государственного ВКР,
Владеть	способностью использовать правовые знания в различных сферах жизнедеятельности	Защита государственного экзамен ВКР,
ОК-5		
Знать	устную и письменную формы русского и иностранного языков	Защита государственного ВКР,
Уметь	решать задачи межличностного и межкультурного взаимодействия	Защита государственного ВКР,
Владеть	способностью к коммуникации	Защита государственного ВКР,
ОК-6		
Знать	социальные, этнические, конфессиональные и культурные различия	Защита государственного экзамен ВКР,
Уметь	работать в коллективе, толерантно воспринимая социальные, этнические, конфессиональные и культурные различия	Защита государственного экзамен ВКР,
Владеть	способностью работать в коллективе	Защита государственного ВКР,
ОК-7		
Знать	основы самоорганизации и самообразованию	Защита государственного ВКР,
Уметь	самоорганизовываться, самообразовываться	Защита государственного экзамен ВКР,
Владеть	способностью к самоорганизации и самообразованию	Защита государственного экзамен ВКР,
ОК-8		
Знать	методы и средства физической культуры	Защита государственного ВКР,

Уметь	использовать методы и средства физической культуры для обеспечения полноценной социальной и профессиональной деятельности	Защита государственного экзамен	ВКР,
Владеть	способностью использовать методы и средства физической культуры для обеспечения полноценной социальной и профессиональной деятельности	Защита государственного экзамен	ВКР,
ОК-9			
Знать	приемы первой помощи	Защита государственного	ВКР,
Уметь	использовать методы защиты в условиях чрезвычайных ситуаций	Защита государственного	ВКР,
Владеть	способностью использовать приемы первой помощи, методы	Защита государственного	ВКР,
ОК-10			
Знать	основные положения и методы социальных и гуманитарных наук	Защита государственного	ВКР,
Уметь	использовать основные положения и методы социальных и гуманитарных наук (наук об обществе и человеке), в том числе психологии и педагогики, в	Защита государственного	ВКР,
Владеть	способностью использовать основные положения и методы социальных и гуманитарных наук	Защита государственного	ВКР,
ОПК-1			
Знать	о современном состоянии и перспективах развития филологии	Защита государственного	ВКР,
Уметь	демонстрировать представление об истории в целом и ее конкретной (профильной) области	Защита государственного	ВКР,
Владеть	способностью демонстрировать представление об истории, современном состоянии и перспективах развития филологии	Защита государственного	ВКР,
ОПК-2			
Знать	основные положения и концепции в области общего языкознания	Защита государственного	ВКР,

Уметь	демонстрировать знания о различных жанрах литературных и фольклорных текстов	Защита ВКР, государственный экзамен
Владеть	способностью демонстрировать знания теории коммуникации	Защита ВКР, государственный
ОПК-3		
Знать	теорию литературы, историю отечественной литературы (литератур) и мировой литературы	Защита ВКР, государственный экзамен
Уметь	собирать и анализировать языковые и литературные факты	Защита ВКР, государственный
Владеть	способностью демонстрировать представление о различных литературных жанрах	Защита ВКР, государственный экзамен
ОПК-4		
Знать	языковые и литературные факты филологического анализа и интерпретации текста	Защита ВКР, государственный экзамен
Уметь	свободно владеть основным изучаемым языком в его	Защита ВКР, государственный
Владеть	базовыми навыками сбора и анализа языковых и литературных	Защита ВКР, государственный
ОПК-5		
Знать	базовые методы и приемы различных типов устной и письменной коммуникации на	Защита ВКР, государственный экзамен
Уметь	различать типы устной и письменной коммуникации на	Защита ВКР, государственный
Владеть	владеть базовыми методами и приемами различных типов устной и письменной коммуникации на	Защита ВКР, государственный экзамен
ОПК-6		
Знать	о информационной и библиографической культуре	Защита ВКР, государственный
Уметь	применять полученные знания филологического анализа и	Защита ВКР, государственный
Владеть	способностью решать задачи профессиональной деятельности с учетом основных требований	Защита ВКР, государственный экзамен
ПК-1		
Знать	информационно-коммуникационные технологии	Защита ВКР, государственный

Уметь	применять полученные знания филологического анализа и интерпретации текста в собственной научно-	Защита ВКР, государственный экзамен
Владеть	способностью применять полученные знания в области теории и истории основного изучаемого языка (языков) и	Защита ВКР, государственный экзамен
ПК-2		
Знать	существующие методики в конкретной узкой области	Защита ВКР, государственный
Уметь	проводить под научным руководством локальные исследования на основе	Защита ВКР, государственный экзамен
Владеть	способностью исследования филологических знаний с формулировкой	Защита ВКР, государственный экзамен
ПК-3		
Знать	основные библиографические источники и поисковые системы	Защита ВКР, государственный
Уметь	составлять рефераты и библиографию по тематике проводимых исследований	Защита ВКР, государственный экзамен
Владеть	владением навыками подготовки научных обзоров, аннотаций	Защита ВКР, государственный
ПК-4		
Знать	о научных дискуссиях	Защита ВКР, государственный
Уметь	выступать с сообщениями и докладами, устного, письменного и виртуального (размещение в информационных сетях) представления материалов	Защита ВКР, государственный экзамен
Владеть	навыками участия в научных дискуссиях, представляя материалы собственных исследований	Защита ВКР, государственный экзамен
ПК-5		
Знать	о проведении учебных занятий и внеклассной работы по языку и литературе в организациях основного общего, среднего	Защита ВКР, государственный экзамен

Уметь	провести учебные занятия и внеклассную работу по языку и	Защита ВКР, государственный
Владеть	способностью к проведению учебных занятий	Защита ВКР, государственный
ПК-6		
Знать	учебно-методические материалы существующих методик	Защита ВКР, государственный
Уметь	готовить учебно-методические материалы для проведения занятий	Защита ВКР, государственный
Владеть	основами существующих методик	Защита ВКР, государственный
ПК-7		
Знать	о популяризации филологических знаний	Защита ВКР, государственный
Уметь	распространять филологических знаний в воспитательной работе с	Защита ВКР, государственный
Владеть	филологическими знаниями	Защита ВКР, государственный
ПК-8		
Знать	стандартные методики и действующие нормативы	Защита ВКР, государственный
Уметь	создавать на основе стандартных методик и действующих нормативов различные типы экзамен	Защита ВКР, государственный
Владеть	базовыми навыками создания различных типов текстов	Защита ВКР, государственный
ПК-9		
Знать	редактирование, комментирование, реферирование, информационно-словарное описание различных типов текстов	Защита ВКР, государственный экзамен
Уметь	редактировать различные типы текстов	Защита ВКР, государственный
Владеть	базовыми навыками доработки различных типов текстов	Защита ВКР, государственный
ПК-10		
Знать	аннотирование и реферирование документов, научных трудов и художественных произведений на иностранных языках	Защита ВКР, государственный экзамен
Уметь	переводить различные типы текстов	Защита ВКР, государственный

Владеть	владением навыками перевода различных типов текстов (в основном научных и публицистических, а также	Защита ВКР, государственный экзамен
ПК-11		
Знать	социально-педагогическую, гуманитарно-организационную, книгоиздательскую,	Защита ВКР, государственный экзамен
Уметь	реализовывать проекты в образовательных, научных, и культурно-просветительских организациях, в социально-педагогической, гуманитарно-организационной,	Защита ВКР, государственный экзамен
Владеть	навыками участия в разработке и реализации различного типа	Защита ВКР, государственный
ПК-12		
Знать	трудовой процесс, работу коллективов различной	Защита ВКР, государственный
Уметь	организовать самостоятельный профессиональный трудовой	Защита ВКР, государственный
Владеть	навыками работы в профессиональных коллективах	Защита ВКР, государственный экзамен

7.2. Описание показателей и критериев оценивания компетенций на различных этапах их формирования, описание шкал оценивания
Подготовка и сдача государственного экзамена

Уровни сформированности компетенции				
	Компетентность не сформирована	Базовый уровень компетентности	Достаточный уровень компетентности	Высокий уровень компетентности
Оценочные средства	Неудовлетворительно	Удовлетворительно	Хорошо	Отлично
Современный украинский литературный язык	ответ выпускника характеризуется низким уровнем осознания материала, студент допускает существенные ошибки в	выпускник достаточно последовательно и логично воспроизводит материал, однако не может обосновать высказанные мысли, его	выпускник подтверждает высокий уровень осмысления изученного, способен логично, аргументированно, четко, точно и свободно	выпускник свободно и полно владеет теоретическим материалом во всех его аспектах: фонетике, лексике и фразеологии,

	<p>изложении материала, не обладает языковедческой терминологией, нарушает логику ответа, воспроизводит материал на элементарном уровне, называя отдельные факты. Иногда звучат заученные наизусть фразы, которые выпускник не может четко объяснить; отсутствуют примеры, допускаются грубые фактические ошибки. Высказывания студента «бедные», упрощенные, содержат семь и более речевых погрешностей</p>	<p>суждения поверхностны, он не умеет объяснить суть конкретных грамматических и словообразовательных явлений, не может самостоятельно определить специфику слова как части речи, неточно дает определение отдельных языковых фактов; может привести отдельные примеры, однако не всегда точно. В ответе допускает до четырех фактических, пяти речевых ошибок.</p>	<p>выражать свои мысли, не допускает фактических ошибок. Речь должна быть четкой, логичной, допускаются лишь незначительные речевые ошибки.</p>	<p>морфологии, морфемике и словообразовании, синтаксисе; способен донести этот материал, аргументируя свой ответ. При ответе студент не допускает фактических и речевых ошибок.</p>
<p>Устное народное творчество, литература</p>	<p>выпускник не раскрывает содержание вопроса, плохо ориентируется в материале, литературоведческих категориях, не может самостоятельно проанализировать творчество писателя или отдельное произведение.</p>	<p>выпускник недостаточно ориентируется в материале, поверхностно воспринимает содержание художественных текстов, не всегда может самостоятельно проанализировать предложенный материал.</p>	<p>выпускник правильно и почти в достаточном объеме дает ответ на поставленный вопрос, подтверждающий его глубокие знания по дисциплинам, показывает понимание литературы и ее связи с историческим развитием.</p>	<p>выпускник дает исчерпывающий ответ на поставленный вопрос и обнаруживает глубокие фундаментальные знания по определенной теме, демонстрирует знание художественных текстов и умение их анализировать, Работа с литературно-критическими</p>

				источниками и умение пользоваться ими, а также способность мыслить нестандартно, давать оригинальное толкование проблем, способность самостоятельно интерпретировать, обобщать, делать выводы на основе конкретного материала. Выпускник свободно оперирует литературоведческой терминологией, характеризуя литературный процесс соответствующего периода или произведения конкретного автора.
практическое задание (синтаксический разбор предложения)	Ответ студента характеризуется низким уровнем осознания программного материала при синтаксическом разборе предложения; допускаются грубые фактические ошибки.	Студент при ответе допускает неточности, не умеет оценивать грамматические явления, не способен выполнять задачи, требующие применения трансформационных умений	Студент демонстрирует, что он полностью овладел теоретическим материалом, поскольку логично и последовательно применяет его при анализе структуры предложения. Однако, при синтаксическом разборе предложения	Выпускник демонстрирует, что он полностью овладел теоретическим материалом, поскольку логично и последовательно применяет его при анализе речевой структуры; правильно определяет типы предложений, связи между

			студент допускает незначительные неточности	частями сложного предложения, четко определяет и графически изображает структурную схему предложения;
Фонетический разбор	Студент недостаточно усвоил учебный материал, при анализе фонетических явлений не учитывает живые (фонетические) чередование по звонкости - глухости, твердости - мягкости, по месту и способу образования, поверхностно владеет правилами фонетического слога деления, различает согласные только по звонкости - глухости, твердости - мягкости, а гласные только по характеру подчеркивания.	Студент владеет элементарными навыками фонетического разбора однако непоследователь но обозначает палатализацию, а не различает [в] и у-неслоговой, [и] и i-неслоговой, заднеязычный [ɣ] и глоточный [ɣ], полную назализацию гласных между носовыми согласными.	Студент хорошо владеет материалом, умело пользуется фонетическим алфавитом, но неточно передает отдельные звуки или их аллофоны, такие, как полумягкость согласных или артикуляцию гласных.	Студент продемонстрировал сознательное восприятие и умелое применение на практике теоретического материала, планомерное и прочное усвоение его, умение правильно определять слоги, их закрытый и открытый, прикрытый и неприкрытый характер; способность идентифицировать позиционные и комбинаторные аллофоны, гласные по месту и способу образования, согласные с участием голоса и шума, по действию активных и пассивных речевых органов, с участием фокусов (щелевые и аффрикаты), по

				палатализации, с участием носового резонанса, по акустическим впечатлениям.
Морфологический разбор	Студент не знает профессиональной научной терминологии, на низком уровне усвоил теоретический материал, поэтому не может применить его на практике, не обладает навыками, допускает многочисленные ошибки во время морфологического анализа.	По сравнению с критериями оценивания на «хорошо» при выполнении морфологического разбора, студент проявляет неточности, не умеет оценивать грамматические явления, недостаточно полно анализирует слово как часть речи: выясняя грамматические значения слова, не может определить средства их выражения	Студент допускает определенные неточности и погрешности при анализе практического материала, делает отдельные ошибки в процессе морфологического разбора, однако сам исправляет их после замечания преподавателя.	Студент свободно использует приобретенные теоретические знания при анализе языкового материала, демонстрирует высокий уровень усвоения практических навыков морфологического анализа, дает четкую и полную грамматическую характеристику предложенной части речи, указывая на общее значение рассматриваемого слова, морфологические признаки и синтаксическую роль

Морфемный и словообразовательный разборы	Студент не знает научной терминологии по курсу "Словообразование" и "Морфемика», не может самостоятельно выделить морфемы в слове, охарактеризовать их, определить способ образования, допускает многочисленные ошибки во время словообразовательного и морфемного анализа.	Студент нечетко различает морфемный и словообразовательный анализы, выделяет морфемы, но не может их охарактеризовать. Во время словообразовательного анализа допускает ошибки в определении словообразовательного форманта, не может самостоятельно выяснить определенные морфонологические изменения при словообразовании.	Студент показывает достаточные практические навыки, хотя допускает отдельные ошибки при выделении компонентов слова, определении образующей основы или словообразовательных средств	Студент хорошо владеет техникой выделения морфем в слове и словообразовательных средств при всех способах образования слов. При этом не только выделяет морфемы, но и дает им полную характеристику, определяя формообразующие и словообразовательные аффиксы. Умеет подбирать однокоренные слова и выявлять алломорфы корня. Правильно определяет тип основы. Четко различает морфемный и словообразовательный анализы.
Защита ВКР	На защите студент проявил полное незнание исследованной проблемы, не сумел удовлетворительно ответить на поставленные вопросы	Студент показал достаточные теоретические знания по дисциплине, в основном овладел первичными навыками исследовательской работы: собирать данные, осмысливать их, формулировать выводы, однако допускает в работе нарушение	Студент показал достаточно высокие теоретические знания по дисциплине, овладел первичными навыками исследовательской работы: собирать данные, осмысливать их, формулировать выводы, но не всегда критически	Студент показал глубокие теоретические знания по дисциплине, овладел первичными навыками исследовательской работы: собирать данные, анализировать, творчески осмысливать, формулировать выводы; подает свои

		<p>принципов логического и последовательно го изложения материала, присутствуют отдельные фактические ошибки и неточности</p>	<p>относится к использованным источникам и литературе; подает свои предложения и рекомендации по предмету исследования, однако испытывает трудности в их обосновании; выполнил работу грамотно литературным украинским языком, но допустил немногочисленные грамматические и стилистические ошибки; оформил работу в соответствии с требованиями и подал ее на защиту в соответствии с обозначенным кафедрой сроком; на защите продемонстрировал хорошие знания по теме исследования, ответил на вопросы членов комиссии</p>	<p>предложения и рекомендации по предмету исследования; исполнил работу грамотно литературным украинским языком; оформил работу в соответствии с требованиями и подал ее на защиту в сроки, определенные кафедрой; на защите продемонстрировал глубокие знания темы исследования, твердо и уверенно ответил на вопросы членов комиссии</p>
--	--	---	--	--

8. Перечень основной и дополнительной учебной литературы, необходимой для освоения дисциплины (модуля)

Основная литература (Я)

Современный украинский язык

№ п/п	Бібліографічне описання	Тип (ученик, учебное пособие, учебно-методическое пособие и др.)	Кількість в бібліотеці
1	Глібчук Н.М. Сучасна українська мова. Морфологія. Практикум [Текст] : навч. посібник / Н. М. Глібчук, У. Б. Добосевич ; рец.: А. П. Загнітко, В. В. Грещук, Л. О. Белей, 2009. - 486 с. 1.	учебное пособие	9
2	Дорошенко С.І. Загальне мовознавство [Текст] : навч. посібник для студ. ВНЗ / С. І. Дорошенко, 2006. - 288 с	учебное пособие	1
3	Зубков М.Г. Сучасний український правопис [Текст] : комплексний довідник / М. Г. Зубков, 2010. - 320 с. 2.	справочник	1
4	Клименко Н.Ф. Основи морфеміки сучасної української мови [Текст] : учебное пособие / Н. Ф. Клименко, 1998. - 184 с.	учебное пособие	1
5	Олійник О.Б. Граматика української мови [Текст] : навч. посібник для студ. ВНЗ / О. Б. Олійник, В. Д. Шинкарук, Г. М. Гребницький, 2008. - 544 с. 45	учебное пособие	45
6	Олійник О.Б. Сучасна українська мова [Текст] : Опорні конспекти / О. Б. Олійник, 2008. - 232 с. 3.	учебное пособие	10
7	Пономарів О.Д. Культура слова: мовностилістичні поради [Текст] : Навч. посібник для студ. вищ. закладів освіти / О.Д. Пономарів, 1999. - 240 с	учебное пособие	1
8	Сікорська З.С. Українсько-російський словотворчий словник [Текст] : словарь / З.С. Сікорська, 1995. - 254 с	словарь	1
9	Слинько І.І. Синтаксис сучасної української мови [Текст] : Проблемні питання: Навч. посібник / І.І. Слинько, Н.В. Гуйванюк, М.Ф. Кобилянська, 1994. - 670	учебное пособие	1

10	Шевелєва Л.А. Український правопис [Текст] : Практикум / Л.А. шевелєва, О.О. Дудка; Ред. А.О. Свашенко, 1998. - 224 с	учебное пособие	1
11	Шульжук К.Ф. Синтаксис української мови [Текст] : підручник / К. Ф. Шульжук ; рец.: А. П. Загнітко, Н. Л. Іваницька, 2010. - 408 с	учебник	1
12	Ющук І.П. Українська мова [] : Підручник для студ. філологіч. спец. ВНЗ / І.П. Ющук, 2006. - 640 с. 1	учебник	1
13	Башнякова Н.П. Русско-украинский словарь синонимов [Текст] : словарь / Н.П. Башнякова, Г.П. Вишневская, М.М. Пилинский; Ред. М.М. Пилинский, 1995. - 265 с	Словарь	1
14	Головащук С.І. Орфографічний словник. 5-11 кл. [] : словарь / С.І. Головащук, 1996. - 208 с Універсальний словник української лексики: синоніми, антоніми, омоніми. Пояснення до слів. Наочні приклади [Текст] : словарь, 2009. - 768 с. 1.	словарь	15
15	Єгорова Т.Д. Практичний курс української мови [Текст] : навч. посібник / Т. Д. Єгорова, 2010. - 160 с	учебное пособие	9
16	Новий українсько-російський, російсько-український словник [Текст] : 60 000 слів / Сост. А.Ю. Петраковский, 2003. - 576 с 1	словарь	1
17	Онуфрієнко Г.С. Науковий стиль української мови [Текст] : навч. посібник з алгоритмічними приписами для студ. ВНЗ / Г. С. Онуфрієнко, 2009. - 392 с.	учебное пособие	5
18	Полюга Л.М. Словник антонімів і фразеологічних антонімів української мови [] : словник / Л.М. Полюга; Ред. Л.С.Паламарчук, 2004. - 284 с..	словарь	1

19	Плющ М.Я. Граматика української мови в таблицях [Текст] : Навчальний посібник для вузів / М.Я. Плющ, Н.Я. Грипас, 2004. - 167 с	учебное пособие	1
20	Російсько-український словник [Текст] : словарь / НАН України; Ін-т мовознавства ім. О.О. Потебні; Ін-т української мови, 2004. - 121	словарь	16
21	Сучасний фразеологічний словник української мови [Текст] : словарь / А.П. Ярещенко, В.І. Бездітко, О.В. Козир та ін., 2009. - 640 с.	словарь	15
22	Тимкова В.А. Семантико-синтаксична структура двоскладних речень із предиктами якості в українській мові [Текст] : Монографія / В. А. Тимкова, 2005. - 132 с	монографія	5
23	Ужченко В.Д. Фразеологія сучасної української мови [Текст] : навч. посібник / В. Д. Ужченко, Д. В. Ужченко, 2007. - 494 с	учебное пособие	1
24	Українська мова: Практикум. Навч. посібник / О.М. Позяк, О.А. Сербенська, М.І. Фурдуй, 2000. - 384 с	учебное пособие	1
25	Український орфографічний словник [Текст] : близько 165 000 слів / НАН України; Український мовно-інформаційний фонд; Ін-т мовознавства ім. О.О. Потебні, 2006. - 940 с. 1	словарь	1

Основная литература (Л)

История украинской литературы

№	Библиографическое описание	Тип (ученик, учебное пособие, учебно-методическое пособие и др.)	Количество в библиотеке
1	Українська література. Рівень стандарту. Академічний рівень. Профільний рівень [Текст] : програма для загальноосвітніх	учебное пособие	4

	навчальних закладів. 10-11 класи / М-во освіти і науки України, 2010. - 112 с.		
2	Українська література. Хрестоматія нововведених творів за програмою 2002 року [Текст]: у трьох частинах. / сост. Р. Мовчан, 2004. - 576 с.	хрестоматія	1
Допонительная литература (Л)			
1	Чанін С.В. Великий рід великої людини [Текст] : Науково-попул. нарис про Т.Г. Шевченка та його родовід / С. В. Чанін, 2008. - 159 с.	учебное пособие	4
2	Ленская С. В. Украинская новеллистика «расстрелянного возрождения»: проблема размывания жанровых границ в малой прозе. – Политическая лингвистика – 2013. – №1	Статья	1

9. Перечень ресурсов информационно-аналитической сети Интернет, для освоения дисциплины

<http://gasprinskylibrary.ru/>

Електронно-библіотечна система «ЛАНЬ» <https://e.lanbook.com/>

Национальна електронна бібліотека - федеральное государственное бюджетное учреждение «Российская государственная библиотека» (ФГБУ «РГБ»)

Редакция Базы данных «ПОЛПРЕД Справочники»

Електронно-библіотечна система IPRbooks <http://www.iprbookshop.ru/>

10. Методические указания для студентов по освоению и выполнению программы Государственной итоговой аттестации

Профессиональная подготовка специалиста – это формирование развитой, компетентной, способной быстро адаптироваться к динамичным условиям деятельности личности на основе совершенствования содержания и технологий обучения студента. Поэтому глобализация и демократизация современного высшего образования требует широкого внедрения и использования новейших образовательных технологий, осуществляемых в рамках Болонского процесса.

На государственный экзамен вынесено основные вопросы по теории и истории украинской литературы, современного украинского литературного языка. Это позволит проверить состояние подготовки будущих учителей, выявить их умение самостоятельно пополнять свои знания, ориентироваться в стремительном потоке научной информации по вопросам литературоведения, языкознания и методики преподавания украинского языка и литературы.

Усвоєння історического движєння української літератури, еволюції її стилей і жанров суттєво обогачаєть общєкультурний, інтелектуальний і естетический рівень будущих філологів, формирєуть у них концептуальний взгляд на отчєствєнное писатєльство.

Історія української літератури прослєжена по періодам: фольклор; дрєвня українська література; історія української літератури першої половини ХІХ в .; література 40-60-х гг. ХІХ в .; літературне движєння 70-90-х годов ХІХ в .; літературний процес в Україні к. ХІХ – нач. ХХ в.

Екзамен по свременного українського літературного язика должєн проявить знання как основних, так і допомогатєльных лінгвістических дисциплін, показатє глєбину понимання сути язикових явлєний; знання обовязательной і доплнительной спеціальной літератури, должное владєніє практичєскими навиками різних видів разбора.

Структура екзаменаціонной карточки такава:

- I. Вопрос по свременному українському літературному язику.
- II. Вопрос по історії української літератури (от дрєвней к новой).
- III. Практичєское заданіє (синтаксический разбор предложєнія, фонетический, морфологический і морфемний анализ выделєнного слова).

ПРОГРАММА КУРСА

Глава I. «Сучасна українська літературна мова»

Тема 1. ФОНЕТИКА

Визначєння мови. Зміст понять " загальнонародна мова" та "літературна мова". Походження української мови. Становлєння української літературної мови. Періодизація української літературної мови (за працями С.Я. Єрмоленко, І.Огієнка, В. Русанівського, Г. Півторака). Генеалогічна, типологічна, територіальна (регіональна), функціональна класифікації мов. Українська мова серед інших мов світу.

Фонетика як наука про звукову будову мови. Зв'язок фонетики з іншими лінгвістичними й нєлінгвістичними науками. Поняття про сегментні й супрасегментні (суперсегментні) одиниці фонетики. Анатоомо-фізіологічний, акустичний і лінгвістичний аспекти вивчєння звуків мови. Фонетика і фонологія. Поняття про фонему. Кількісно-якісний склад фонем у сучасній українській літературній мові. Будова мовного апарату людини. Поняття про артикуляційну базу. Особливості артикуляційної бази української мови. Враховування цих особливостей у процесі вдосконалєння української вимови. Роль звукової системи мови в житті суспільства. Принципи поділу звуків на голосні та приголосні. Артикуляційна класифікація голосних. Артикуляційна класифікація приголосних. Протиставлєння приголосних звуків за твердістю-м'якістю. Парні й непарні приголосні за характеристикєю твердості – м'якості. Їх функціонування в мовлєннєвому потоці. Протиставлєння приголосних за дзвінкістю - глухістю. Парні й непарні приголосні за ознаками дзвінкості-глухості, їх функціонування в потоці мовлєння.

Наголос, його природа й функції.

Фонетичне слово. Енклітики і проклітики. Природа і функції наголосу в сучасній українській літературній мові. Основні акцентуаційні парадигми.

Звуки в потоці мовлення. Асиміляція, дисиміляція, акомодация.

Засоби милозвучності в українській мові.

Поняття складу. Склад як поле реалізації супрасегментних явищ.

Чергування. Історичні й живі чергування. Основні типи чергувань голосних в українській мові. Основні типи чергувань приголосних в українській мові.

Літературна мовна норма.

Орфоепія, її значення.

Фонематичні та фонетичні помилки у вимові (орфоепія та орфофонія).

Головніші правила вимови голосних у сучасній українській літературній мові.

Головніші правила вимови приголосних у сучасній українській літературній мові. Особливості вимови слів іншомовного походження. Милозвучність української мови.

Орфоепічні словники сучасної української літературної мови. Побудова таких словників.

Транскрипція. Фонематична, фонетична та орфоепічна види транскрипції.

Графіка й орфографія. Графічні засоби української мови. Український алфавіт. Основні принципи орфографії (історичний, фонетичний, морфологічний). Історія українського правопису.

Тема 2. ЛЕКСИКОЛОГІЯ

Лексикологія як наука про словниковий склад мови. Два підходи до опису слова в лексикології: системно-семасіологічний (слово з погляду його значення, зв'язки слова з іншими словами в контексті і системі мови) і соціолінгвістичний (слово з погляду його хронологічних, соціальних і територіальних характеристик).

Лексична семантика – основний розділ лексикології. Відношення лексичної семантики до семасіології та ономасіології.

Зв'язки лексикології з іншими розділами науки про українську мову: лексикографією, фонетикою, словотвором, морфологією і синтаксисом.

Основні методи лексикології (лінгвістичні, психолінгвістичні, статистичні). Системно-семасіологічний аспект лексики

Слово як одиниця лексичного рівня мови. Слово – знакова одиниця. Лексичне значення слова. Денотативний характер лексичного значення. Понятійна основа лексичного значення. Прагматичний аспект лексичного значення. Оцінні компоненти в лексичному значенні. Асоціативні ознаки (конотації), пов'язані зі словом. Лексичне і граматичне значення. Сполучувальні властивості слова, що визначаються його лексичним і граматичним значенням.

Співвідношення форми і змісту в слові. Мотивованість і немотивованість слова і значення. Внутрішня форма слова, її види.

Типи слів за загальним лексичним значенням: самостійні, службові й вигуківі; повнозначні та займенникові.

Імена власні й загальні. Ономастика як наука про власні назви.

Імена конкретні й абстрактні.

Принципи й методи опису лексичного значення. Поняття про компонентний аналіз.

Багатозначність слова (полісемія). Семантична структура полісемічного слова. Ієрархія значень і типи багатозначності в українській мові (радіальна, ланцюжкова, радіально-ланцюжкова).

Метафора як спосіб семантичної деривації. Узуальні й оказіональні метафоричні перенесення.

Метонімія як спосіб семантичної деривації. Продуктивні моделі метонімічних перенесень. Синекдоха як різновид метонімії.

Смислові відношення між лексико-семантичними варіантами (ЛСВ) багатозначного слова. Питання про загальне значення слова.

Дифузність лексичних значень полісемічного слова і її текстові вияви. Способи тлумачення лексичного значення слова. Передача полісемії і типів лексичних значень слів у тлумачних словниках української мови. Найважливіші тлумачні словники, їх характеристика.

Лексична омонімія в українській мові. Типи лексичних омонімів: повні й неповні (часткові). Відмежування лексичних омонімів від випадків відносної омонімії (омофонів, омоформ, омографів). Джерела лексичних омонімів. Проблема розмежування омонімії й полісемії. Стилістичне використання омонімів у мовленні. Словники омонімів.

Пароніми в українській мові. Співвідношення явищ паронімії з фонеморфологічною варіантністю слова, народною етимологією. Паронімія й парономазія. Словники паронімів. Використання паронімії й парономазії в мові художньої літератури.

Синонімія як фундаментальний тип відношень мовних одиниць. Лексичні синоніми. Визначення синонімів. Умови синонімізації. Абсолютна синонімія. Повна і неповна (ідеографічна) синонімія. Нейтралізація семантичних відмінностей ідеографічних синонімів. Інші типи відмінностей між синонімами (граматичні, стилістичні, емоційно-експресивні, жанрові, соціальні, територіальні). Синонімічний ряд і його домінанта. Поняття про синонімічне гніздо. Поняття про квазісиноніми.

Синоніми системно-мовні і ситуативно-мовленнєві, їхня роль у текстотворенні. Стилістичні прийоми, побудовані на синонімії. Словники синонімів української мови.

Лексичні антоніми, їх визначення. Логічна та лінгвістична основа антонімів. Структурні й семантичні типи антонімів. Синонімічно-антонімічні зв'язки. Поняття про енантіосемію. Антонімія системно-мовна та ситуативно-мовленнєва. Текстові функції антонімів. Стилістичні прийоми, побудовані на антонімії. Словники антонімів української мови.

Лексичні конверсиви. Структурні та семантичні типи конверсивів. Відмінності конверсивів від синонімів та антонімів. Квазіконверсиви. Гіпоніми й гіпероніми.

Лексична синтагматика. Закон семантичної узгодженості слів. Граматична, семантична і лексична сполучуваність. Поняття про валентність слова. Словники сполучуваності, валентностей, асоціативні. Соціолінгвістичний аспект лексики.

Лексичні шари української лексики з погляду її походження. Споконвічно українські слова (індоєвропейські, праслов'янські, давньоруські) і власне українські. Етимологічні словники української мови.

Лексичні запозичення в українській мові. Фонетичні, граматичні і лексичні закономірності, що супроводжують освоєння запозичених слів. Семантичні процеси при запозиченні слів. Класифікація запозичень за походженням (джерелами) і тематичними групами. Екзотизми й варваризми.

Калькування й кальки. Типи лексичних кальок. Інтернаціональна лексика. Запозичена лексика в тлумачних словниках і словниках іншомовних слів. Соціальна й територіальна диференціація лексики української мови. Лексика загальнонародна й лексика обмеженого вжитку.

Науково-технічна й професійна термінологія. Специфіка терміна. Джерела термінотворення в українській мові. Поняття про термінологізацію загальнонародної лексики і детермінологізацію терміна. Словники термінів.

Професіоналізми, відмінності їх від термінів.

Жаргонна лексика. Арго. Використання жаргонної та арготичної лексики в літературній мові. Словники жаргонної та арготичної лексики.

Діалектизми, види їх. Функції в тексті. Словники діалектної лексики.

Динамічні потенції лексико-семантичної системи мови. Активна й пасивна лексика. Застаріла лексика: історизми й архаїзми. Неологізми, їх різновиди і шляхи появи в мові. Оказіональні й потенційні слова.

Словники нових слів і значень. Словники архаїзмів.

Стилістична диференціація лексики української мови. Лексика стилістично нейтральна (міжстильова) і стилістично забарвлена. Розмовна лексика, її види. Книжна лексика, її види. Система стилістичних поміток у тлумачних словниках української мови.

Фразеологія. Фразеологізми, їх схожість і відмінність від інших мовних одиниць. Питання про обсяг фразеології і типи її одиниць. Стійкість і варіантність фразеологізмів. Системна організація фразеології. Фразеологічна парадигматика: фразеологічні синоніми, антоніми. Фразеологічна багатозначність. Фразеологічні омоніми. Фразеологічна синтагматика.

Фразеологія української мови з погляду її походження. Стилістична диференціація фразеологізмів. Фразеологічні словники української мови.

Лексикографія. Енциклопедичні й лінгвістичні словники. Типи лінгвістичних словників. Тлумачні словники української мови. Структура словникової статті у тлумачних словниках. З історії української лексикографії. Сучасний стан лексикографії в Україні.

Тема 3. МОРФЕМІКА. СЛОВОТВІР

Морфеміка як рівень мовної системи та як розділ мовознавства.

Поняття про морфеміку і морфемологію. Предмет і завдання морфеміки. Зв'язок морфеміки зі словотвором і морфологією. Основні одиниці морфеміки та їхні характеристики.

Морфема як знакова одиниця мови. Морфема і слово. Морф і морфема. Комплексний критерій об'єднання морфів у морфему: а) тотожність значень; б) тотожність або подібність фонемного складу. Аломорфи і варіанти морфем. Класифікація морфем (морфів): за функцією, місцем розташування в слові (словоформі), значенням, походженням. Морфемі кореневі й афіксальні. Коренева морфема. Слова спільного кореня. Зв'язані корені. Афіксальні морфемі. Типи афіксальних морфем: суфікс, префікс, постфікс, інтерфікс, флексія. Функції, семантика, структура афіксів. Словотвірні й формотвірні афікси. Основа слова і закінчення. Поняття основи. Подільність основи. Основи з вільним коренем і основи зі зв'язаним коренем. Сполучуваність морфем. Валентність основ. Валентність префіксів. Валентність суфіксів. Обмеження в сполучуваності морфем. Активність і продуктивність морфем. Морфемна структура слова. Морфемна довжина слова. Морфемна глибина слів сучасної української мови. Явища, зумовлені асиметрією в морфемних зонах: синонімія, омонімія. Основні шляхи розвитку морфеміки.

Словотвір сучасної української літературної мови як об'єкт наукового вивчення і як розділ мовознавства. Загальнотеоретичне і практичне значення розробки питань словотвору. Місце словотвору в системі наук про мову.

Словотвір і морфемна будова слова. Зв'язок проблем словотвору з проблемами морфемної будови слова. Способи словотвору і структурні класи слів. Відмінність морфемного від словотвірного аналізу.

Основні поняття і терміни словотвору: твірна основа (твірна база), структурні різновиди твірних основ; словотворчі засоби (основні і допоміжні); способи словотвору; ознаки, за якими розрізняються способи словотвору; непохідне і похідне слово; словотвірна пара; словотвірний пучок; словотвірний ланцюжок; словотвірне значення; словотвірне гніздо; словотвірний тип; словотвірна модель; словотвірний розряд; словотвірна категорія; словотвірний клас; словотвірна парадигма.

СПОСОБИ СЛОВОТВОРУ:

1. Морфологічний спосіб творення слів: суфіксація, префіксація, префіксально-суфіксальний різновид, флективний різновид, аббревіація, складання. Специфіка кожного з різновидів морфологічного способу словотворення.

2. Лексико-семантичний спосіб. Джерела лексико-семантичних дериватів, основні моделі.

3. Лексико-синтаксичний спосіб. Специфіка лексико-синтаксичних утворень.

4. Морфолого-синтаксичний спосіб. Специфіка морфолого-синтаксичного словотвору. Різновиди морфолого-синтаксичного словотвору: субстантивіація, ад'єктивіація, прономіналізація, адвербіалізація.

Словотвір іменників. Іменники, утворені морфологічним способом. Суфіксальні утворення. Префіксальні утворення. Префіксально-суфіксальні утворення. Іменники, утворені складанням. Неморфологічні способи творення іменників: лексико-семантичний, лексико-синтаксичний, морфолого-синтаксичний.

Словотвір прикметників. Морфологічний спосіб творення прикметників: суфіксальний, префіксальний, префіксально-суфіксальний, складання основ. Утворення прикметників від географічних назв.

Творення числівників: прості, складні і складені кількісні числівники; морфологічний склад збірних, неозначених і дробових числівників; творення порядкових числівників.

Словотвір прислівників, Дієслівних форм, Службових слів, Вигуків, Звуконаслідувальних слів.

Правила словотвірного аналізу слова.

Тема 4. МОРФОЛОГІЯ

Морфологія як учення про граматичні форми слова і граматичні категорії. Лексичне і граматичне значення слова. Способи вираження граматичних значень слова в українській мові. Граматична форма слова і граматична категорія.

Частини мови в українській мові. Питання про частини мови та їх класифікацію в мовознавчій літературі. Принципи виділення частин мови. Слова самостійні і службові.

ІМЕННИК

Визначення іменника як частини мови, його граматичні категорії та синтаксична роль. Семантичні групи іменників: власні і загальні назви, назви істот і неістот; значення конкретне (предметне, речовинне, збірне) та абстрактне. Граматичні особливості семантичних груп іменників.

Категорія роду як одна з основних морфологічних ознак іменника. Поділ іменників за родами. Засоби вираження категорії роду іменників. Граматичний рід аббревіатур, іменників іншомовного походження та деяких власних назв. Іменники спільного роду. Хитання в роді.

Категорія числа. Значення категорії числа. Іменники, що мають тільки форми однини або тільки форми множини. Вживання форм числа. Залишки форм двоїни в сучасній українській літературній мові та в народних говорах.

Категорія відмінка. Значення категорії відмінка. Система відмінків у сучасній українській мові. Основні значення відмінків.

Способи вираження значень відмінка, роду й числа в іменниках, що не мають форм словозміни.

Відмінювання іменників. Поділ на відміни і групи. Система відмінкових форм однини та множини. Зауваження до відмінкових форм іменників.

Іменники, що в сучасній українській мові перебувають поза чотирма відмінами.

Особливості відмінювання українських і неукраїнських власних назв (прізвищ, топонімів). Відмінювані і невідмінювані аббревіатури.

ПРИКМЕТНИК

Визначення прикметника як частини мови. Морфологічні властивості й синтаксична роль прикметників. Граматична залежність категорії роду, числа й відмінка прикметників. Прикметники якісні, відносні і присвійні. Відмінність між ними у значенні та в граматичному вираженні. Перехід відносних прикметників у якісні.

Засоби безвідносного і відносного вираження міри ознаки. Ступені порівняння прикметників. Значення прикметників вищого ступеня. Засоби утворення прикметників вищого ступеня. Значення прикметників найвищого ступеня. Засоби утворення прикметників найвищого ступеня.

Відмінювання прикметників. Повні й короткі форми прикметників. Залишки нечленних та нестягнених членних прикметників у сучасній українській мові, сфера їх уживання. Тверда і м'яка групи прикметників. Сучасні відмінкові форми прикметників. Особливості відмінювання прикметників з другою частиною – лиций. Відмінювання субстантивованих прикметників.

ЧИСЛІВНИК

Питання про місце числівників у системі частин мови. Визначення числівника.

Поділ числівників за значенням. Кількісні числівники як основний розряд числівників. Питання про порядкові та неозначено-кількісні числівники. Іменники, що виражають поняття кількості, та відмінність їх від числівників.

Поділ числівників за будовою. Неоднорідність морфологічної структури числівників. Генетичний зв'язок числівників з іменниками й прикметниками. Граматичні категорії числівника. Синтаксичні зв'язки числівників з іменниками. Стилiстичні особливості числівників з іменниками.

Відмінювання числівників різних розрядів.

ЗАЙМЕННИК

Місце займенника в системі частин мови. Визначення займенника. Особливості граматичних категорій займенника. Відсутність категорій роду й числа в окремих типах займенників. Суплетивні форми займенника.

Поділ займенників за значенням. Групи займенників, співвідносні з іншими частинами мови. Стилiстичні функції різних розрядів займенників.

Розрізнення займенників і інших омонімічних з ними частин мови. Проніміналізація.

Відмінювання різних розрядів займенників. Короткі історичні пояснення про утворення окремих форм займенників.

ДІЄСЛОВО

Визначення дієслова. Основні граматичні категорії і форми дієслова. Синтаксична роль дієвідмінюваних і недієвідмінюваних дієслівних форм. Інфінітив,

Категорія часу. Значення та вживання форм теперішнього, минулого, давноминулого та майбутнього часу в українській мові. Утворення форм

теперішнього, минулого, давноминулого й майбутнього часів (з історичним поясненням).

Категорія особи. Значення й граматичні способи вираження категорії особи. Зауваження до окремих особових форм. Безособові дієслова.

Категорія способу. Значення та вживання дійсного, умовного та наказового способів. Утворення форм умовного й наказового способів.

Категорія виду. Значення категорії виду дієслова. Дієслова доконаного виду їх групи. Дієслова недоконаного виду, їх групи. Видові пари дієслів. Видові ланцюжки. Одно – і двовидові дієслова. Способи творення дієслівних видів.

Категорія стану дієслова. Перехідність, засоби її вираження. Стани дієслова: активний, зворотно-середній, пасивний. Дієслова, яким не властива категорія стану.

Категорія числа і роду в дієслівних формах.

Типи дієвідмін. Дієслова I та II дієвідміни й атематичні дієслова. Розрізнення дієвідмін за морфологічними ознаками інфінітива.

Утворення дієслівних форм від основи теперішнього часу та від основи інфінітива.

Способи словотвору дієслів.

Дієприкметник як проміжний розряд між дієсловом і прикметником. Синтаксична роль дієприкметника. Активні й пасивні дієприкметники та їх творення. Безособові форми дієприкметникового походження на -но, -то та їх синтаксична роль.

Дієприслівник як проміжний розряд між дієсловом і прислівником. Синтаксична роль дієприслівника. Утворення дієприслівників.

ПРИСЛІВНИК

Визначення прислівника. Морфологічні ознаки прислівників та їх синтаксична роль. Групи прислівників за значенням. Групи прислівників за походженням. Ступені порівняння прислівників. Емоційно забарвлені прислівники.

Питання про безособово-предикативні слова (слова «категорії стану»).

Модальні слова. Групи за значенням і вживанням.

ПРИЙМЕННИК

Визначення прийменника. Морфемний склад прийменників. Утворення прийменників від інших частин мови. Значення і вживання прийменників. Основні значення прийменникових конструкцій.

СПОЛУЧНИК

Визначення сполучника. Поділ сполучників за походженням і будовою. Сполучники сурядності і підрядності. Сполучники та сполучні слова.

ЧАСТКИ

Визначення частки, функція часток у мові. Групи часток за місцем у реченні, за функціями, за значенням.

ВИГУКИ

Визначення вигука. Типи вигуків за значенням і вживанням. Розряди вигуків за походженням. Перехід самостійних слів і словосполучень у вигуки. Синтаксичні функції вигуків. Звуконаслідувальні слова. Вербоді.

Тематичні групи. Синтаксичні функції звуконаслідувальних слів.

Тема 5. СИНТАКСИС

Синтаксис як граматичне вчення про будову зв'язної мови. Синтаксичні одиниці. Словосполучення і речення як основні синтаксичні одиниці, їх спільні і відмінні риси. Предикативність / непередикативність як головна ознака, що розрізняє речення і словосполучення. Словосполучення і слово. Питання про відношення передикативних сполук до словосполучення.

Словосполучення як синтаксична одиниця, що характеризується наявністю синтаксичного зв'язку між її компонентами. Короткі відомості з історії вчення про словосполучення; неоднакове розуміння словосполучення в сучасних працях із синтаксису.

Вільні («синтаксичні») і зв'язані («нерозкладні») словосполучення; фразеологічні сполуки та їхнє відношення до словосполучення.

Словосполучення мінімальної конструкції (прості); їх структурні схеми (моделі), ускладнені (складні) як комбінації кількох простих та їхні різновиди.

Синтаксичні зв'язки між словами у словосполученні, зв'язок сурядний і підрядний.

Види сурядного зв'язку – відкритий і закритий. Засоби їх вираження. Питання про належність сурядних сполук до словосполучення.

Форми підрядного зв'язку між компонентами словосполучень – узгодження, кореляція, керування, прилягання, інтеграція.

Узгодження та його різновиди: формальне, смислове, оказіативне.

Особливості зв'язку між компонентами у прикладкових сполуках.

Керування. Види: сильне, напівсильне, слабе, безпосереднє і посереднє, неваріативне і варіативне.

Прилягання та його різновиди. Питання про т. зв. іменне прилягання.

Засоби вираження підрядних зв'язків.

Питання про синтаксичний зв'язок між компонентами передикативної сполуки.

Словосполучення, утворені на основі підрядних зв'язків. Типи підрядних словосполучень:

- а) за належністю головного компонента до частини мови;
- б) за видом синтаксичного зв'язку між компонентами;
- в) за характером синтаксичних відношень між компонентами;
- г) за злитістю компонентів.

Речення як синтаксична одиниця. Ознаки речення. Предикативність та інтонація повідомлення як основні визначальні ознаки речення. Два розуміння передикативності в діячності та синхронії: передикативність як вид відношень між компонентами граматичної основи речення і як граматичне значення, утворене комплексом часткових значень, що співвідносять зміст речення з дійсністю.

Класифікаційні схеми речень у синтаксисі. Речення прості й складні.

Просте речення. Типи за метою висловлення: розповідні, питальні та спонукальні, бажальні. Інтонаційне їх оформлення. Речення окличні, стверджувальні і заперечні речення: типи із судженням. Прагматичні типи речень.

Типи речень за структурою – прості й складні. Прості речення двоскладні й односкладні; непоширені і поширені.

Просте двоскладне речення. Підмет і присудок як головні члени, що складають структуру двоскладного речення. Підмет простий і складений. Способи їх вираження. Присудки прості і складені. Типи складених присудків, способи їх вираження. Види зв'язку і призв'язкових членів у складених присудках. Складний присудок.

Односкладні речення. Короткий огляд розробки опрацювання питання про односкладні речення. Типи односкладних речень. Означено-особові, узагальнено-особові, неозначено-особові речення. Безособові речення. Питання про інфінітивні речення. Номінативні (називні) і генетивні речення. Вокативні речення.

Питання про слова-речення та їх різновиди.

Структура поширеного речення. Другорядні члени речення у двоскладних й односкладних реченнях. Короткі відомості з історії вчення про другорядні члени речення; сучасний стан учення про члени речення.

Другорядні члени речення та способи їх вираження.

Означення. Узгоджені й неузгоджені означення. Прикладка. Вираження означення і прикладки словосполученням.

Додаток. Прямі й непрямі додатки. Способи їх вираження.

Обставини, типи обставин за значенням, вираження їх різними частинами мови і словосполученнями.

Порядок слів у реченні. Граматичне значення і стилістична роль порядку слів. Поняття про інверсію.

Повні і неповні речення. Різновиди неповних речень за складом. Роль неповних речень у монологічному і діалогічному мовленні.

Речення як комунікативна одиниця, будова якої зумовлена конституцією. Актуальне членування. Засоби вираження актуального членування – порядок слів, місце фразового наголосу. Співвідношення граматичного й актуального членування висловлень.

Речення з однорідними членами. Однорідність і способи її вираження. Однорідні та неоднорідні означення. Питання про речення з однорідними присудками. Узагальнювальні слова при однорідних членах.

Речення з відокремленими членами. Поняття про відокремлення. Умови відокремлення другорядних членів. Відокремлені означення, додатки, обставини.

Уточнювальні члени речення: семантика і структура

Вставні і вставлені слова в реченні. Значення і граматичне їх вираження.

Приєднувальні конструкції, особливості структурного і семантичного вияву.

Звертання. Значення і способи вираження звертання.

Складне речення. Питання про структурну схему складного речення. Складні речення мінімальної конструкції, утворені одним із видів синтаксичного зв'язку. Типи складних речень: за структурою і семантикою.

Складносурядні речення. Сміслові відношення між частинами складносурядного речення та засобами зв'язку між ними. Формальні типи складних речень.

Складнопідрядні речення. Структура складнопідрядного речення; відмінності у тлумаченні їх складових частин. Логіко-граматична, формально-синтаксична та структурно-семантична класифікації підрядних речень. Основні типи підрядних речень, що виділяються в сучасній літературі.

Складні речення з неохарактеризованим зв'язком – безсполучникові складні речення. Засоби вираження зв'язків між частинами безсполучникових речень. Основні різновиди безсполучникових речень.

Питання про семантико-синтаксичні співвідношення між безсполучниковими, складносурядними та складнопідрядними реченнями.

Складні речення ускладненої конструкції, утворені на основі кількох видів зв'язку або неодноразовим повторенням одного виду зв'язку як комбінації мінімальних конструкцій. Складні синтаксичні конструкції.

Засоби передачі чужого мовлення. Пряме, непряме і невласне пряме мовлення.

Синтаксис тексту. Питання про одиниці тексту. Складне синтаксичне ціле як складова одиниця тексту, його будова і функції. Внутрішньотекстові структурні зв'язки і смислові відношення. Категорії і функції тексту.

Пунктуація. Принципи пунктуації. Пунктуація й синтаксична система мови. Пунктуація й інтонація. Основні типи пунктуаційних знаків та огляд їх уживання в простому та складному реченнях. Функції розділових знаків

ГЛАВА II. «ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ»

ФОЛЬКЛОР

Зв'язок усної народної творчості з життям народу та літературою. Фольклор в оцінках видатних письменників. Відображення в народнопоетичній творчості різних епох суспільних поглядів трудового народу, його історії, моральних та естетичних ідеалів.

Календарно-обрядова та соціально-побутова поезія, її зв'язок з виробничою діяльністю людей.

Українські народні думи та історичні пісні, їх тематика, ідейна спрямованість і жанрові особливості. Відображення в історичних піснях спільної долі східнослов'янських народів.

Тематичне й образне багатство української народної родинно-побутової поезії. Використання її в художній літературі.

Пісні літературного походження.

Народні казки. Естетична та ідейна функція, ідейно-тематичний склад казок, їх образна система.

Основні види казкового епосу, відображення в ньому національних особливостей.

ДАВНЯ УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

Праукраїнська література епохи зрілого Середньовіччя

Давня українська література. Вступ. Виникнення, розвиток і специфіка давньої української літератури. Періодизація давньої української літератури. Дослідники давнього українського письменства. Зв'язок давньої української літератури з іншими науками.

Література Київської Русі. Давньоруська література як культурне надбання Середньовіччя, її зв'язок з історією східнослов'янських народів. Перекладна та оригінальна література XI – I половини XIII ст. Багатство жанрів і тем перекладної літератури (Біблія, апокрифічна література, агіографічне письменство, патристика і збірники афоризмів, природничо-наукова література. Хронографи, повісті та романи). Оригінальна давньоруська література (літописи, по учення, сказання, ораторсько-учительна проза, паломницька література, моління). Феномен “Слова о полку Ігоревім”: історична основа твору та художнє зображення подій у ньому; авторський задум (провідна думка) і його розкриття через сюжет, композицію, систему образів; жанрові особливості й стиль; “Слово о полку Ігоревім” і усна народна творчість. Значення „Слова о полку Ігоревім”.

Українська література епохи пізнього Середньовіччя

Українська література II половини XIII ст. Історичні умови й культурний розвиток українських земель у другій половині XIII століття. Літописання цього періоду (Галицько-Волинський літопис). Ораторсько-проповідницька та агіографічна проза (“Повість про житіє Олександра Невського”, “Слово про загибель землі Руської” та ін.). Загальні висновки про розвиток української словесності в XI – XIII століттях.

Українська література XIV – першої половини XVI ст. Історичні умови і культурний розвиток українських земель у XIV – першій половині XVI ст. Літописання XIV – XVI ст. Західно-руський (Литовсько-руський) та інші літописи. Житійна література (нові редакції Києво-Печерського патерика). Творчість українських латиномовних письменників (Юрій Дрогобич, Павло Русин, Григорій Чуй, Станіслав Оріховський). Переклади з сербської літератури. „Александрія”.

Українська література епохи Відродження. Бароко в давній українській літературі.

Українська література II половини XVI – першої половини XVII ст. Історичні обставини та культурно-освітній рух на Україні у II половині XVI – першій половині XVII ст. Полемічна література (виникнення, розвиток, твори видатних полемістів). Творчість Івана Вишенського – вершинне досягнення української полемічної літератури кінця XVI – першої половини XVII ст.

Початки віршової літератури. Перші спроби висвітлення теорії віршування в граматиках Лаврентія Зизанія і Мелетія Смотрицького. Виникнення і розвиток української драматургії. Шкільна драма. Діалоги та інтермедії.

Українська література II половини XVII ст. Історичні обставини та культурні події в Україні другої половини XVII ст. Прозова література: Нові редакції літературних пам'яток; творчість Дмитра Туптала. Ораторсько-проповідницька проза (Інокентій Гізель, Лазар Баранович, Іоникій Галятовський, Антоній Радивилівський). Історико-повістева проза (літописи – Густинський, Львівський, Київський; “Кройніка...” Феодосія Софоновича, “Синопис”). Українське віршування. Поетики. Творчість Климентія Зіновієва, Лазаря Барановича, Івана Величковського. Драматична творчість (шкільні драми, інтермедії). Переклади.

Українська література епохи Просвітництва: синтез стилів (бароко, класицизм, просвітительський реалізм, елементи сентименталізму)

Українська література XVIII ст. Історичний та культурний розвиток України у XVIII столітті. Козацькі літописи XVII – XVIII століть (твори Самовидця, Григорія Граб'янки, Самійла Величка). “Історія Русів”. Українська драматична творчість XVIII століття (шкільна драма (“Милість Божа”), інтермедії, вертепні п'єси). Поезія (панегіричні вірші, духовна та громадська лірика, любовна поезія; художні особливості поетичних творів та їх історико-літературне значення).

Феофан Прокопович – один із найвидатніших державних і культурних діячів першої половини XVIII століття (життєвий шлях і літературно-естетичні погляди, віршовані твори, трагікомедія “Володимир”).

Гумор та сатира в українській літературі XVIII ст. Джерела українських гумористичних і сатиричних творів. Розвиток інтермедійного жанру. Бурлескна творчість мандрівних дяків (пародії; генезис і тематика віршів-травестій). Сатиричні вірші II половини XVIII століття (“Отець Негребецький”, “Пекельний Марко”, “Вірша про Кирика”, “Плач київських ченців”, “Доказательства Хама Данилея Кукси потомственні”, “Плач дворянина”).

Творчість Григорія Сковороди. Загальні висновки до курсу. Життєвий шлях. Г.Сковорода – філософ, письменник, педагог. Жанрове й тематичне розмаїття, художні здобутки поезії Г.Сковороди (зб. “Сад божественних пісень”, позазбіркові поезії). Г.Сковорода як байкар. Притчі Г.Сковороди. Значення творчості Г.Сковороди в історії української і світової культури й літератури. Сковорода і сучасність. Загальні висновки до курсу.

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ XIX СТ.

Поняття “нова українська література”, її періодизація.

Просвітительський реалізм передшевченківського періоду. Бурлеск і твори, що стояли поза бурлескною традицією. Вияви сентименталізму, поєднання його з реалістичними тенденціями. Шляхи розвитку романтизму в обох його течіях. Жанрове, тематичне, образне і мовне збагачення літератури.

І.П.Котляревський - перший класик нової української літератури, видатний просвітитель. Близькість до декабристського руху. “Енеїда”, її зв’язки з національними традиціями, зарубіжною літературою. Ідейно-тематична основа і творчий метод поеми. Поняття про бурлеск і травестію. Силабо-тонічний вірш. Жанрове новаторство, народність.

Драматичні твори (“Наталка Полтавка”, “Москаль-чарівник”), їх художні особливості. Просвітительський реалізм письменника.

Творчість П.П.Гулака-Артемовського. Протипанська спрямованість його байки “Пан та Собака”. Особливості форми.

Г.Ф.Квітка-Основ’яненко, його українські повісті та оповідання. Гумористично-сатиричні твори (“Салдацький партрет”, “Мертвецький великдень”, “Конотопська відьма” та ін.). Сентиментально-реалістичні повісті (“Маруся”, “Сердешна Оксана”, “Козир-дівка”), їх ідейно-тематичне спрямування.

Драматичні твори письменника (“Шельменко-денщик”, “Сватання на Гончарівці” та ін).

Творчість Є.П.Гребінки, особливості його реалізму. Є.Гребінка та І.Крилов.

Історична тема у творчості Є.Гребінки та М.Костомарова.

Романтизм в українській літературі. Місце і значення його в процесі становлення нової української літератури. Критика антинаукового протиставлення реалізму романтизмові. Взаємозв’язки українських романтиків з митцями зарубіжної літератури.

Творчість поетів-романтиків Л.Боровиковського, М. Костомарова, А.Метлинського, В.Забіли, М.Петренка.

ЛІТЕРАТУРА 40-60-Х РР. ХІХ СТ.

Літературний рух 40-60-х років ХІХ ст. на Україні. Подальший розвиток романтизму. Поняття про критичний реалізм як творчий метод художньої літератури. Утвердження критичного реалізму в творчості Т.Г.Шевченка.

Розширення творчих меж критичного реалізму 50-60-х років, збагачення темами, поява нових образів, жанрове зростання. Журнал “Основа” та його значення для активізації літературного процесу на Україні.

Т.Г.Шевченко – основоположник нової української літератури. Творчий шлях поета.

Лірика і балади раннього періоду. Соціально-побутові та історичні поеми раннього періоду. Романтизм і реалізм у поемі “Гайдамаки”.

Драматичні твори, їх зв’язок з розвитком літературного й театрального мистецтва. “Назар Стодоля”.

Лірика періоду “трьох літ”, її громадянський пафос і висока художня довершеність. Ідейно-естетичні погляди поета того часу.

Сатира письменника, її народний характер. Тематичне, жанрове і стильове багатство поем “Сон” (“У всякого своя доля”), “Кавказ”, “І мертвим, і живим...”.

Соціально-побутові поеми “Сова”, “Наймичка”, “Відьма”. І.Франко про еволюцію образу матері в Шевченковій творчості.

Твори на історичні теми, історична концепція Т.Шевченка (“Холодний яр”, “Єретик”, “Сліпий” та ін.).

Творчість 1847-1857 років. Цикл поезій “В казематі”. Поет на засланні, його лірика, її мотиви, образи. Революційний пафос віршів і поем цього періоду (“П.С.”, “Княжна”, “Варнак”, “Марина” тощо). Їх композиція, образи і стиль.

Поезія пошевченківського періоду (С.Воробкевич, В.Шашкевич, В.Мова та ін.): шевченкова традиція та її переборення, пошуки нових тем, стилістичних прийомів, мотивів.

Творчість 1857-1861 років. Поема “Неофіти”, вірш “Юродивий”.

Творчість Марка Вовчка. Т.Шевченко про письменницю. “Народні оповідання” і “Рассказы из народного быта”. Оцінка їх російською революційно-демократичною критикою (М.Добролюбов. “Риси характеристики російського простолюду”). Поняття про характер та його типовість.

Повісті “Інститутка”, “Кармелюк”. Злободенність тематики, своєрідність жанру і стилю. Розповідна майстерність письменниці. Оповідання і повість як жанри епічного.

Байкарська творчість Л.Глібова. Ідейно-естетичний зв’язок її з творами попередників у російській та українській літературах (Є.Гребінка, І.Крилов). Новаторство байкаря. Образ оповідача в байці.

Реалізм і народність байок 40-60-х років, збагачення їх тематики й поетики. Байка як жанр епічного роду.

Життя і творчість С.Руданського, його новаторство у жанрі співомовок. Їх викривальний зміст, поетика.

Громадянська та інтимна лірика С.Руданського. Пошуки у жанрі епічної історичної поеми.

Творчість П.Куліша. Перший український роман “Чорна рада”: жанрово-художня своєрідність, особливості композиції, проблематика, система образів.

Творчість А.Свидницького. “Люборацькі” як перший зразок реалістично-соціального роману-хроніки в українській прозі. Система образів, прийомів їх творення, особливості стилю. Гумор і сатира як різновид комічного.

Творчість О.Стороженка. Відображення селянського побуту в оповіданнях “Закоханий чорт”, “Вуси”, “Голка”, “Межигірський дід” та ін. Незакінчена повість “Марко Проклятий”: особливості інтерпретації фольклорного сюжету, система образів, композиція.

Поетична спадщина Ю.Федьковича, використання Шевченкових традицій. Лірика, її мотиви і образи. Проза письменника.

ЛІТЕРАТУРНИЙ РУХ 70-90-Х РОКІВ ХІХ СТ.

Українознавство 70-90-х років ХІХ ст. у контексті національно-визвольних змагань.

Вісники національної правди.

Журналістика. (“Зоря”, “Правда”, “Буковина”). Збірники та альманахи.

Театр. (М.Кропивницький, М.Старицький, М.Лисенко, І.Карпенко-Карий).
Театр в Галичині.

Розвиток української літератури. Боротьба І.Франка за демократичну літературу, посилення зв'язків з передовою російською літературою. Михайло Драгоманов у полеміці про українську літературно-національну справу 70-90-х років. Новий етап розвитку реалізму в 70-90-х роках. Тематичне, жанрове і стильове збагачення демократичної літератури.

Творчість І.Нечуя-Левицького (1838-1918 рр.). Життєвий і творчий шлях письменника-демократа. Тема села в ранній творчості Нечуя-Левицького. Повісті “Дві московки”, “Рибалка Панас Круть”. Соціально-побутові повісті: “Микола Джеря”, “Кайдашева сім'я”, “Бурлачка”. Образи, художні особливості, майстерність типізації й індивідуалізації в них. Твори про духівництво та інтелігенцію (“Старосвітські батюшки та матушки”, “Афонський пройдисвіт”, “Хмари”). Драматургія І.Нечуя-Левицького. Сатирична комедія “На Кожум'яках”, драма “Маруся Богуславка”. Значення творчості І.Нечуя-Левицького в розвитку української прози.

Життєвий і творчий шлях О.Кониського (1836 – 1900 рр.). Тематичне спрямування творів письменника. Актуальність порушених проблем у творчості письменника (“Хвора душа”, “Панська воля”, “Баба Явдоха”, “Семен Жук і його родичі”).

Життєвий і творчий шлях Панаса Мирного (1849-1920 рр.). Літературно-естетичні погляди письменника. Рання творчість, її зв'язок з традиціями М.Гоголя, Марка Вовчка (“Лихий попутав”, “П'яниця”). Твори з життя інтелігенції (“Лихі люди”, “Народолубець”, “Пригоди з Кобзарем”). Роман “Хіба ревуть воли, як ясла повні?”, його тематика, образи, засоби їх типізації, мова твору. Своєрідність композиції роману. Поняття про соціально-психологічний роман. Соціально-психологічний роман “Повія”. Композиція твору. М.Коцюбинський, І.Франко про роман “Повія”. Оповідання й повісті 80-90-х років (“Голодна воля”, “Морозенко”, “Серед степів”, “Лихо давнє й сьогочасне”). Ідейно-художні особливості творів. Драматичні твори (“Лимерівна”, “Перемудрив”).

Життєвий і творчий шлях Дмитра Марковича (1848 – 1920 рр.). Творча спадщина Д.Марковича (“Мій сон”, “Мої гріхи”, “Шматок”, “На Вовчому хуторі”).

Борис Дмитрович Грінченко (1863-1910 рр.). Багатогранність наукової, літературної і громадської діяльності Б.Грінченка. Поетична творчість, різноманітність жанрів: вірші, балади, поеми, байки. Тематика ліричних творів. (“Шматок хліба”, “До праці”). Художня майстерність поем письменника. Сатирична поезія (“Маніфест”). Байки. Мала проза Б.Грінченка (“Без хліба”, “Хата”, “Олеся”, “Як я вмер”). Своєрідний характер реалізму у діалогі “Серед темної ночі”, “Під тихими вербами” та повісті “Сонячний промінь”. Драматичні твори письменника. Значення творчості письменника.

Життєвий і творчий шлях Наталі Кобринської (1855 – 1920 рр.). Рис творчої індивідуальності письменниці. Специфіка повістєвої манери

Н.Кобринської (“Пані Шумінська”, “Задля кусника хліба”). Мотиви і образи народної демонології у збірці “Казки” (“Хмарниця”, “Прости біг”).

Творчість Є.Ярошинської (1868 – 1904 рр.). Тематичне спрямування повістей (“Понад Дністром”, “Перекинчики”). Фольклорно-етнографічні розвідки письменниці.

Поезія 70-90-х років XIX ст. Традиції Шевченка у поезії І.Франка, М.Старицького, Я.Щоголева, Б.Грінченка, Олени Пчілки, Василя мови (Лиманського), І.Манжури, П.Грабовського.

Яків Іванович Щоголев (1823-1898 рр.). Політичні та естетичні погляди. Рання творчість. Збірки поезій “Слобожанщина”, “Ворскла”. Ідейно-художній аналіз поезій письменника. (“Ткач”, “Бурлаки”, “На могилі”, “Осінь”). Пісенність віршів Я.Щоголева. Героїчно-романтичні образи запорожців (“Орел”, “Воля”). Місце Я.Щоголева в українській поезії.

Іван Іванович Манжура (1851-1893 рр.). Громадська, етнографічна і літературна діяльність І.Манжури. Погляди на літературу і мистецтво. (“До музи”, “До Дніпра”). Образи знедолених трудящих у віршах “З заробітків”, “Бурлакова могила”. Соціальні і філософські ноти у ліриці. Сатира і сарказм у творах І.Манжури. Твори для дітей: поеми “Іван Голик” і “Трьомсин-богатири”. Переклади і переспіви І.Манжури. Значення творчості.

Павло Арсенович Грабовський (1864-1902 рр.). Життєвий і творчий подвиг П.А.Грабовського. Боротьба поета за реалізм, народність літератури проти теорій “чистого мистецтва” та “єдиного потоку”. Твори про роль митця в суспільстві (“Я не співець чудовної природи”, “До парнасців”, “До сіячів”). Тематичне багатство поезій (“Швачка”, “Веснянка”, “Не раз ми ходили в дорогу”, “До Н.К.С.”, “До України”, “До Русі-України”). Новаторство поета. Літературно-критичні твори (“Дещо про творчість поетичну”, “Пам’яті Т.Г.Шевченка”). Значення творчості поета.

Український професійний театр і драматургія другої половини XIX ст.

Театр корифеїв під керівництвом М.Старицького, М.Кропивницького. Театр галицького товариства “Руська бесіда”, його оцінка І.Франком, М.Кропивницьким. Перший Всеросійський з’їзд сценічних діячів.

Михайло Петрович Старицький (1840-1904 рр.). Актуальність тематики і сценічність творів М. Старицького: “У темряві”, “Не судилось”, “Талан”. Новаторство письменника у створенні жанру історичної драми (“Б.Хмельницький”, “Маруся Богуславка”, “Оборона Буші”, “Остання ніч”). Художня проза. “Оболога Буші”, трилогія “Богдан Хмельницький”. Роман “Разбойник Кармелюк”. Значення творчості М.Старицького.

Драматургія і театральна діяльність Марка Кропивницького (1840-1910 рр.). Перша соціально-побутова драма. Продовження традицій І.Котляревського і Т.Шевченка у п’єсі “Дай серцю волю, заведе в неволю”. Психологізм драми “Доки сонце зійде, роса очі виїсть”. Актуальність проблематики драми “Глитай або ж Павук”. Художня цінність водевілю “По ревізії”. Твори для дітей: п’єси-казки “Івасик-Телесик”, “По щучому велінню”. Значення творчості драматурга.

Діяльність Івана Карпенка-Карого (1845-1907 рр.). Соціально-побутова драма “Бурлаки”. Соціальний характер конфлікту у драмі. Глибина психологізму у драмах “Безталанна” та “Наймичка”. Новаторство п’єс. Новаторство у жанрі соціальної комедії (“Розумний і дурень”, “Сто тисяч”, “Хазяїн”). Високі сценічні якості комедії “Мартин Боруля”, своєрідність конфлікту, особливості гумору п’єси. Діалогія “Суєта”, “Житейське море”. Історична тематика в творчості І.Карпенка-Карого (“Бондарівна”, “Паливода 18 ст.”, “Гандзя”, “Сава Чалий” – як “архівір нашної літератури” (І.Я.Франко)).

Життєвий і творчий шлях Івана Яковича Франка (1856-1916 рр.). Літературно-естетичні, філософські погляди письменника. Становлення І.Франка як поета, його роздуми про “секрети поетичні”. Збірка “З вершин і низин”, її новаторство, тематика, художня досконалість. Збірка “Зів’яле листя”. Мотиви інтимної лірики. Жанрова різноманітність і новизна збірки. Літературна критика про цю збірку. Ідейно-художній аналіз соціально-побутових, історичних і філософських поем (“Дума про Маледикта Плосколоба”, “Лис Микита”, “Іван Вишенський”, “Похорон”, “Мойсей”, “Страшний суд”). Місце художньої прози у спадщині письменника. Твори з робітничою тематикою (“Бориславські оповідання”, “Борислав сміється”). Оповідання, повісті з життя селянства (“Ліси й пасовиська”, “Добрий заробіток”). Сатиричні твори (“Свинська конституція”). Твори з життя інтелігенції (“Лель і Полель”, “Перехресні стежки”). Історична тема в прозі Івана Франка (“Захар Беркут”). Драматичні твори, їх тематика, жанри. Соціально-побутова драма “Украдене щастя”, її конфлікти, реалізм і типовість образів. Літературно-критична діяльність: “Література, її завдання і найважливіші ціхи”, “Слово про критику”, “Із секретів поетичної творчості”. Переклади Франка (О.Пушкін, М.Некрасов, А.Міцкевич, У.Шекспір, В.Гюго, Г.Гейне). Роль І.Франка у розвитку української фольклористики. І.Франко і наша сучасність.

ЛІТЕРАТУРНИЙ ПРОЦЕС В УКРАЇНІ кін. ХІХ – поч. ХХ ст.

Культурно-історичні умови та особливості розвитку української літератури кін. ХІХ – поч. ХХ ст. Народництво (позиція І. Франка, С. Єфремова, М. Грушевського та ін.) versus модернізм (погляди Лесі Українки, М. Коцюбинського, М. Вороного щодо необхідності якісних змін у вітчизняній літературі). Національна специфіка новітніх, зокрема модерністських, течій і напрямів вітчизняного художнього письменства означеного періоду у їх співвіднесенні зі світовим літературним процесом. «Українська хата» як етап у модернізації культури.

Продовжувачі традицій реалізму в українській прозі кін. ХІХ – поч. ХХ ст. Творчість Т. Бордуляка («Дай, Боже, здоровля корові», «Діти», «Бідний жидок Ратиця», «Для хорого Федя», «Прохор Чиж», «Ювілят») та О. Маковея («Туга», «Як я продавав свої новели», «Як Шевченко шукав роботи», «Ярошенко») з огляду на тісний зв’язок із народницьким реалізмом.

Жанрово-стильові особливості прози перехідного періоду. Жанрово-стильова амбівалентність прози перехідного періоду. Елементи оновлення, стильові зрушення убік від традиційності. Творча еволюція Г. Хоткевича (поезії у прозі, повість «Авірон»). Специфіка ідіостилю С. Васильченка («Мужицька арихметика», «Осінній ескіз», «Чайка»). «Естетика страждання» у прозі А. Тесленка («За пашпортом», «Хуторяночка», «У схимника», «Поганяй до ями», «Страчене життя»).

Михайло Коцюбинський (1864–1913 рр.). Тематика й художньо-зображальні особливості творів М. Коцюбинського. Еволюція його творчої манери від натуралізму до модернізму («Ціпов'яз», «Хо», «Відьма», «На камені»). Поєднання ознак імпресіонізму і символізму («Intermezzo»). Поетика психологізму в новелах та оповіданнях («Лялечка», «Цвіт яблуні», «Сміх», «Він іде»). Повість «Тіні забутих предків»: неоромантичний характер твору, роль фольклорно-міфологічних ремінісценцій, модерністичне розуміння людської душі.

Ольга Кобилянська (1863–1942 рр.). Вплив європейської культури та українського феміністичного руху на світоглядно-естетичну концепцію О. Кобилянської, новаторство письменниці (проза авторки як модель раннього українського модернізму), жанрові особливості та ідейно-тематичний зміст творів («Людина», «Царівна», «Природа», «Земля»), глибокий психологізм («Битва», «Лист засудженого вояка до своєї жінки»), поєднання стильових тенденцій імпресіонізму, символізму та неоромантизму («Valsemelancolique», «Impromptuphantasie»).

Василь Стефаник (1871–1936 рр.). Проза В. Стефаника з огляду на її проблемно-тематичну, жанрово-стильову та сюжетно-композиційну специфіку («Новина», «Камінний хрест», «Катруся», «Діточа пригода», «Сама-саміська», «Лан», «Скін», «Гріх»). Внесок митця у формування жанру новели в українській літературі. «Творча співдружність» із Марком Черемшиною та Л. Мартовичем («покутська трійця»).

Агатангел Кримський (1871–1942 рр.). Сутнісні характеристики декадансу як духовно-інтелектуального феномену, його національна специфіка. Вплив занепадницької естетики на творчість А. Кримського. Постать митця у вітчизняному культурному дискурсі. Експериментальний характер малої прози письменника. Роман «Андрій Лаговський»: жанрова специфіка, проблемно-стильові доміанти.

Михайло Яцків (1873–1961 рр.). Творчість М. Яцкова як неоднорідне явище, що характеризується сецесійною колажністю, співіснуванням елементів модерності й літературної традиції («Архівір», «Готуріди», «Поганство юрби», «Мальований стрілець», «Дитяча груди у скрипці», «Дівчина на чорнім коні»). Творчість письменника в українському та зарубіжному літературному контексті (спорідненість із художньою манерою В. Стефаника та Е. По).

Володимир Винниченко (1880–1951 рр.). Принципова переорієнтація української епіки в напрямку модернізму в творах митця. Жанрово-стильова поліфонія прози В. Винниченка. Полеміка з етнографічним реалізмом у малій

прозі письменника. Експерименти з художньою формою в метанаративах В. Винниченка. Роман-пантопія «Сонячна машина»: проблематика, особливості поетики.

Художні пошуки В. Винниченка-драматурга: відхід від традиційних й утвердження нових стильових, виражальних можливостей, зосередженість на внутрішній боротьбі характерів у драматургії митця («Базар», «Брехня», «Чорна Пантера і Білий Медвідь», «Між двох сил»).

Леся Українка (1871–1913 рр.). Життєвий і творчий шлях, багатогранність літературної спадщини Лесі Українки, її художній світогляд та особливості поетики (ліричні цикли «Сім струн», «Подорож до моря», «Невільничі пісні», «Невольницькі пісні», «Ритми», «Мелодії»). Духовно-естетична концепція неоромантизму (статті «Малорусские писатели на Буковине», «Новейшая общественная драма»). Неокласичні тенденції в ранній поезії. Використання сюжетів, пов'язаних з античними та євангельськими мотивами, авантекст як основа мислетворення Лесі Українки (поєми «Давня казка», «Роберт Брюс – король шотландський», «Одно слово», «Віла-посестра», «Ізольда Білорука»).

Новаторство поетичного театру Лесі Українки. Поєднання української традиції та загальносвітового культурного досвіду. Індивідуальна аксіологічна система авторки (драми «Блакитна троянда», «Кассандра», «Лісова пісня», «Камінний господар», «Оргія»). Драматургія Лесі Українки у світовому контексті.

Володимир Самійленко (1864–1925 рр.). Світоглядно-естетичний поліфонізм поетичної творчості В. Самійленка (естетичні тенденції неокласицизму та романтичне світовідчуття). Проблемно-стильові доміанти філософської лірики поета. Філософська інтерпретація давньогрецької легенди в поемі «Герострат». Інтертекстуальна основа сатирично-гумористичних творів митця («Патріота Іван», «Патріоти», «На печі», «Ельдорадо», «Ідеальний публіцист», «Новий лад», «Божий приклад», «Невдячний кінь», «Чому люде лихі»).

Микола Вороний (1871–1942 рр.). Творчість Миколи Вороного як фундатора вітчизняної модерної поезії в контексті українського символізму («Старе місто», «Тіні», «Memento mori!», «Vaevictis!», «Срібний сон», «Spharenmusik», «Лілеї», «Спомини», «Блакитна панна», «Скрипонька», «Інфанта», «Палімпсест»). М. Вороний як теоретик символізму. Світоглядно-естетичні доміанти символізму в поетичній творчості митця. Структурна своєрідність творчості М. Вороного-символіста. Інтертекстуальний вимір поезії М. Вороного.

Олександр Олесь (1878–1944 рр.). Естетичні тенденції поетичної творчості Олександра Олесь («Айстри», «Чари ночі», «О слово рідне», «З журбою радість обнялась», інші поезії за вибором студента). Неоромантична основа художнього світу митця. Інтерпретація світоглядно-естетичних засад символізму. Спорідненість із романтичною лірикою XIX ст. Елементи експресіоністичної поетики.

Драматургія Олександра Олеся у творчому діалозі із символістською драматургією тогочасної доби, неоромантичні тенденції («По дорозі в Казку», «Над Дніпром», «Ніч на полонині»).

«Молода Муза» (1906–1909 рр.). Естетичні засади, генетичні витоки, історичні підвалини та стильова динаміка творчості поетів «Молодої Музи». «Молода Муза» як антипод позитивістської парадигми. Характер ліричного світовідчуття Б. Лепкого (поезії за вибором студента). Поетичне новаторство В. Пачовського (зб. «Розсипані перла»). Особливості лірики П. Карманського (зб. «З теки самовбивці», «Ой люлі, смутку»). Типологічна спорідненість із європейським явищем – поезією «Молодої Польщі».

Вопросы к ГИА (английский язык)

1. Реферирование и интерпретация отрывка из оригинального художественного или публицистического текста. Объем текста – 2000 печатных знаков.

2. Монологическое высказывание по предложенной теме:

1. English as a global language: pros and cons.
2. Globalization: the concept, causes and consequences.
3. The importance of tourism for the economy of Crimea.
4. Customs and traditions as an inseparable part of culture.
5. The role of art in our life.
6. The mass media's influence on people's lives.
7. TV – a child's friend or enemy?
8. Socializing and networking.
9. The role of the Internet in personal and professional development.
10. Music is the universal language of mankind.
11. Overcoming stereotypes and prejudices.
12. Diseases and health problems in the 21st century.
13. Teaching as a career: advantages and disadvantages.
14. New information technologies and modern means of communication.
15. Crime and punishment in the modern society.
16. Eating and drinking habits in English-speaking countries and Russia: comparison and contrast.
17. Bringing up children in the modern world.
18. Environmental protection: problems and solutions.
19. The importance of sport in our life.
20. The impact of movies on a person's mood and behavior.
21. The pros and cons of a female President.
22. Shopping as a part of our life.
23. Careers today: how to choose the one.
24. Student's life in British, American and Russian universities: comparison and contrast.
25. Live to travel, travel to live.

3. Вопрос из теоретического (языковедческого) цикла английского языка («История английского языка», «Теоретическая фонетика», «Теоретическая грамматика», «Лексикология», «Стилистика», «Методика преподавания английского языка»):

1. Modern Germanic languages and their geographical distribution in the world.
2. Enrichment of the English language (vocabulary, grammar) in different periods of its development.

3. The ancient manuscripts in the English language.
4. Teaching vocabulary and grammar.
5. The methods and techniques of foreign-language teaching at school.
6. Classification of lessons and their structure. Planning a lesson.
7. Grammatical system of Old English.
8. Middle English vocabulary.
9. Middle English phonetic and orthographic changes.
10. Grammars and dictionaries in the late 17th and 18th centuries.
11. Stylistic phonetics and its potential.
12. Stylistic classification of the English vocabulary.
13. Syntactical expressive means.
14. Stylistic semasiology. Tropes of replacement.
15. Civil War. The abolition of slavery. A. Lincoln (USA).
16. The state symbols of the USA (flag, anthem, coat of arms). The presidency in the USA (duties and powers; elections; qualifications for the presidency). Legislative, judicial, executive bodies of power.
17. The state symbols of the UK (flag, anthem). Early Britain: Celts, Romans, Anglo-Saxons and Vikings.
18. The noun and the verb as the main parts of speech of the English language, their grammatical categories.
19. The simple sentence of the English language and its essential features.
20. Predicativity, modality and negation as sentential categories.
21. Territorial variants of English pronunciation.
22. Etymological survey of the English word stock. Native words vs loan words. International words.
23. Word stress, prosody and intonation in the English language.
24. Semasiology, or semantics. Approaches to word meaning.
25. Varieties of English. Comparison and contrast of the British English and American English word stocks.

Вопросы к ГИА (украинский язык)

1. Сучасна українська літературна мова як предмет наукового вивчення. Місце української мови серед інших слов'янських мов.
2. Фонетика та фонологія української мови як два аспекти вивчення звукових одиниць мови. Поняття фонем. Варіанти та варіації фонем. Фази артикуляції окремого звука.
3. Склад голосних і приголосних фонем сучасної української мови. Їх класифікація і характеристика. Комбінаторні та позиційні модифікації голосних фонем.
4. Взаємодія звуків у мовному потоці (акомодація, асиміляція, дисиміляція, метатеза, протеза).
5. Типи та різновиди чергування голосних фонем в українській мові (**у-в; і-й; о-а; і-а; і-и; а-у; о, е з і та з Ø; е з о** після шиплячих та **й**; чергування голосних у коренях дієслів та ін.).
6. Типи та різновиди чергувань приголосних фонем. Чергування приголосних з Ø (спрощення).
7. Склад як найменша вимовна одиниця. Складотвірчі властивості звуків. Нескладотвірні голосні. Типи складів. Теорія та правила складоподілу. Поняття складу у науковій літературі та в шкільному курсі.
8. Поняття про орфоепію. Основні орфоепічні норми сучасної української літературної мови та їх суспільне значення.
9. Графіка української мови. Український алфавіт. Співвідношення між літерами українського алфавіту і фонемами української мови. Небуквені знаки української графіки.

10. Орфографія української мови та її співвідношення з графікою та орфоepією. З історії українського правопису.. Принципи українського правопису. Проблеми удосконалення сучасного українського правопису.
11. Лексикологія як наука про словниковий склад мови. Слово як одиниця лексичного рівня мови. Лексичне значення слова. Типи лексичних значень слова.
12. Способи утворення переносних значень. Метафора як вид перенесення назв. Метонімія як вид перенесення назв. Продуктивні моделі метонімічних перенесень.
13. Омонімія та її виникнення. Типи лексичних омонімів в українській мові. Проблеми розмежування омонімів та полісемії. Паронімія та причини виникнення паронімічних слів. Паронімія та паронімія.
14. Синоніми, їх роль та місце в лексико-семантичній системі. Типи синонімів та синонімічних рядів. Джерела лексичної синонімії. Словники синонімів. Перифрази та евфемізми як особливий тип синонімів.
15. Антонімія в українській мові. Типи антонімів за структурою і семантичною сутністю протилежності. Словники антонімів.
16. Сильова диференціація лексики української мови. Міжсильова і стилістично забарвлена лексики. Лексика обмеженого вживання у літературній мові: діалектизм, жаргонізм, вульгарізм, арготизм та просторічна лексика.
17. Активний і пасивний склад української лексики. Застарілі слова (історизми та архаїзми) та особливості їх вживання. Неологізми та їх різновиди за творенням і вживанням. Індивідуально-авторські неологізми.
18. Фразеологія української мови. Поняття фразеологічної одиниці. Спільне та відмінне між словом, словосполученням і фразеологізмом. Тематичні групи, походження та джерела українських фразеологізмів.
19. Лексикографія як розділ мовознавства. Основні тенденції розвитку української лексикографії на сучасному етапі. Типи словників.
20. Морфема як одиниця мови. Морфема і слово. Морфема – морф. Варіанти морфем. Кореневі та афіксальні морфеми. Поняття нульового афікса. Морфемна будова слова. Принципи і завдання морфемного та словотвірного аналізу.
21. Поняття про словотвір та зв'язок його з морфемікою, морфологією та лексикологією. Поняття чистої та суплетивної основи. Похідні і непохідні слова. Способи словотвору.
22. Частини мови та принципи їх класифікації. Основні засоби вираження граматичних значень слова в українській мові. Взаємоперехід у системі частин мови.
23. Загальне значення іменника і його граматичні ознаки. Граматичні категорії іменника.
24. Відмінювання іменників. Коментарі до відмінкових форм іменників. Поділ іменників на відміни.
25. Значення прикметника, його граматичні ознаки. Семантичні групи прикметників. Ступені порівняння прикметників.
26. Категорія роду, числа та відмінка прикметників. Повні та короткі прикметники, тверда й м'яка групи прикметників.
27. Загальна характеристика займенника як частини мови. Розряди займенників за значенням. Граматичні категорії займенників. Особливості відмінювання та творення займенників.
28. Загальна характеристика дієслова як частини мови. Інфінітив. Дві основи дієслова. Видові пари. Дієслівна категорія часу. Творення форм часу.
29. Типи дієвідмін. Дієслова I та II дієвідміни й атематичні дієслова. Розрізнення дієвідмін за морфологічними ознаками інфінітива.
30. Дієприкметник як проміжний розряд між дієсловом і прикметником. Синтаксична роль дієприкметника. Активні й пасивні дієприкметники та їх творення. Безособові форми дієприкметникового походження на -но, -то та їх синтаксична роль.

31. Визначення прислівника. Морфологічні ознаки прислівників та їх синтаксична роль. Групи прислівників за значенням. Групи прислівників за походженням. Ступені порівняння прислівників.
32. Дієприслівник як проміжний розряд між дієсловом і прислівником. Синтаксична роль дієприслівника. Утворення дієприслівників.
33. Питання про місце числівників у системі частин мови. Визначення числівника. Поділ числівників за значенням. Поділ числівників за будовою. Відмінювання числівників різних розрядів.
34. Прийменник, його морфологічна структура та функції в реченні. Прийменники первинні й вторинні. Правопис прийменників.
35. Сполучник, його морфологічна структура та синтаксичні функції. Сполучники та сполучні слова. Правопис сполучників.
36. Визначення частки, функція часток у мові. Класифікація часток.
37. Визначення вигука. Типи вигуків за значенням і вживанням. Розряди вигуків за походженням. Перехід самостійних слів і словосполучень у вигуки. Синтаксичні функції вигуків. Звуконаслідувальні слова.
38. Предмет і завдання синтаксису. Основні поняття синтаксису. Поняття про речення і його основні ознаки.
39. Словосполучення як синтаксична одиниця. Словосполучення і слово. Словосполучення і речення. Типи синтаксичних зв'язків слів у словосполученнях. Національна специфіка словосполучень.
40. Речення як основна синтаксична одиниця. Ознаки речення. Класифікація речень.
41. Типи та різновиди простих речень за синтаксичною структурою і вживанням: односкладні – двоскладні, повні – неповні, поширені – непоширені, розповідні, питальні, спонукальні, стверджувальні – заперечні, окличні.
42. Поняття про члени речення. Головні та другорядні члени речення. Другорядні члени речення, їх різновиди та морфологічне вираження.
43. Підмет. Різновиди підмета та способи вираження.
44. Присудок та способи його вираження. Простий дієслівний присудок. Ускладнений (іменний, дієслівний) присудок та способи його вираження.
45. Односкладні речення та їх типи і різновиди.
46. Неповні речення в системі синтаксичних одиниць. Типи неповних речень. Парцельовані конструкції.
47. Ускладнене просте речення. Однорідні члени речення та узагальнювальні слова при них.
48. Речення з відокремленими членами. Поняття про відокремлення. Умови відокремлення другорядних членів. Відокремлені означення, додатки, обставини.
49. Вставні і вставлені слова в реченні. Значення і граматичне їх вираження. Звертання. Значення і способи вираження звертання.
50. Поняття про складне речення. Засоби поєднання частин складного речення. Складносурядне речення. Різновиди складносурядних речень.
51. Поняття про складнопідрядне речення. Засоби поєднання частин у складнопідрядному реченні. Принципи класифікації складнопідрядних речень. Їх типи та різновиди. Пунктуація у складнопідрядному реченні.
52. Поняття про безсполучникове складне речення. Класифікація складних безсполучникових речень. Пунктуація у безсполучникових складних реченнях.
53. Складні речення ускладненої конструкції, утворені на основі кількох видів зв'язку або неодноразовим повторенням одного виду зв'язку як комбінації мінімальних конструкцій. Складні синтаксичні конструкції.
54. Засоби передачі чужого мовлення. Пряме, непряме і невласне пряме мовлення.
55. Пунктуація. Принципи української пунктуації. Система розділових пунктуаційних знаків в українській мові. Стилистичне використання засобів пунктуації.

Вопросы к ГИА(украинская литература)

1. Сентименталізм як літературний напрям, особливості його функціонування в українській літературі. Сентиментально-реалістична проза Григорія Квітки-Основ'яненка («Маруся», «Сердешна Оксана», «Козир-дівка»).
2. Шкільний театр і драматургія XVII–XVIII ст. Творчість Феофана Прокоповича. «Володимир» – перша п'єса на історичну тему.
3. Жанр історичного роману в українській літературі ХХст. творчість Павла Загребельного.
4. Василь Стус – поет і правозахисник.
5. Драматизм життєвого і творчого шляху Тараса Шевченка. Періодизація творчості митця. Значення творчості Тараса Шевченка.
6. Біблія як видатна пам'ятка світового письменства. Структура Біблії, особливості біблійної міфології.
7. Творчість Панаса Мирного і її роль в розвитку класичного реалізму.
8. Остап Вишня – майстер гумору і сатири.
9. Теорія віршування як розділ поезики. Основні способи версифікації. Метрична система поетичного твору.
10. Лірика і поетичний епос Ліни Костенко. Автор і його присутність у художньому творі.
11. Зв'язок художньої літератури й філософії. Значення творчої спадщини Григорія Сковороди для розвитку української літератури.
12. Дохристиянський період розвитку української культури. «Велесова книга» – пам'ятка літератури V–IX ст.
13. Творча спадщина Олександра Довженка.
14. Життя і творчість Миколи Костомарова.
15. Основні етапи життєвого шляху Бориса Грінченка. Особливості художньо-стильової манери.
16. Український театр і драматургія 2 половини XIX ст.
17. Багатогранність жанрової спадщини та світогляду письменника Пантелеймона Куліша.
18. Новаторство поезії Івана Драча. Осягнення чорнобильської теми.
19. Проблеми сучасного трактування творчості Павла Тичини.
20. Інтимна лірика Івана Франка.
21. Кримські мотиви у творчості Лесі Українки.
22. Багатогранність літературної й наукової діяльності Агатангела Кримського.
23. Поняття літературного роду й жанру, важливість їх врахування при аналізі літературного твору.
24. Особливості утвердження й розвитку українського романтизму, школи українських письменників-романтиків.
25. Шляхи розвитку української літератури в другій половині ХХ ст.
26. Модернізм в українській літературі кінця XIX–поч. ХХ ст.
27. Основні пам'ятки оригінальної літератури Київської Русі, особливості їх , жанру і стилю.
28. Тема загибелі молодої обдарованої людини (на матеріалі роману Анатолія Свідницького «Люборацькі»).
29. Класичний реалізм (позитивізм) як провідний напрямок європейської художньої культури середини XIXст. Утвердження класичного реалізму в українській літературі.
30. Жанрова система українського фольклору. Особливості використання фольклорних традицій в різні періоди розвитку літератури.
31. Особливості художньо-стильової манери Володимира Сосюри.
32. Становлення нової української літератури в Західній Україні. «Руська трійця». Її діяльність і значення.
33. Перекладна література Київської Русі, жанрова система, основні пам'ятки.

34. Мала проза Миколи Хвильового. Своєрідність поетики митця
35. Література української діаспори в другій половині ХХст. Нью-Йоркська поетична школа.
36. Ренесансні тенденції в українській літературі XIV-XVI ст. Латиномовна поезія (Юрій Дрогобич, Павло Русин, Станіслав Оріховський, Себастьян Кльонович).
37. Трагедія роду Половців в романі Юрія Яновського «Вершники».
38. «Шістдесятництво» і дисидентський рух. Ідейно-стильове розмаїття творчої палітри поетів-шістдесятників.
39. Тематичні обрії, жанрово-стильові особливості прози Івана Нечуя-Левицького.
40. Давньоруська міфологія, її образи та мотиви, функціонування у фольклорі та писемній літературі. Зв'язки міфології й художньої літератури.
41. Літературні явища доби бароко. Релігійно-проповідницька проза 2 пол. XVII століття.
42. Творча спадщина Володимира Винниченка, її роль в розвитку української драматургії.
43. Пісенність лірики Василя Симоненка.
44. Козацькі літописи початку XVIIIст., їх роль в розвитку української літератури.
45. Поняття художнього образу. Образна система літературного твору.
46. Особливості поетики драматургії Лесі Українки.
47. Творчість поетів-неокласиків. Творчість Миколи Зерова.
48. Література в структурі культури. Основні етапи розвитку української літератури.
49. Творчість Івана Котляревського, її роль у становленні нової української літератури.
50. Творчість Василя Стефаника. Своєрідність художньо-стильової манери митця.
51. Література української еміграції 30-40-х рр. XX століття. Празька школа поетів.
52. Літературна творчість Євгена Гребінки. Культурно-освітня діяльність письменника.
53. «Народні оповідання» Марка Вовчка – панорама людських характерів і ситуацій.
54. Доля покритки, жінки-матері у творчості Тараса Шевченка (поєми «Катерина», «Сова», «Наймичка», «Відьма»).
55. Творчість Юрія Федьковича. Особливості художньо-стильової манери митця.

Темы ВКР по английскому языку:

1. Современная американская публицистика: коммуникативно-функциональный аспект.
2. Многозначность английских глаголов перемещения в модуляционно-деривационном аспекте характеристики.
3. Особенности перевода английских имен собственных и топонимов на русский язык.
4. Особенности структуры современной английской экономической лексики.
5. Лингвопрагматические особенности англоязычных торговых названий на веб-сайтах интернет-сети.
6. Манипуляция в рекламных роликах (на материале анонсов комедийных фильмов).
7. Средства выражения модальности в трейлерах американских художественных фильмов.
8. Когнитивный аспект исследования загадок (на материале английского и русского языков).
9. Значение экстралингвистического и социального фактора в формировании неологизмов.

10. Обучение иностранному языку учащихся старших классов с учетом лексико-семантической интерференции.
11. Формирование и функционирование фразеологизмов в системе английской компьютерной лексики.
12. Структурно-семантические особенности фразовых глаголов в современном английском языке.
13. Лексические проблемы перевода романа С. Кинга «Мизери» на русский язык.
14. Специфика функционирования фразеологизмов в современном английском языке (на материале текстов СМИ и художественной литературы).
15. Способы интерпретации многокомпонентных словосочетаний в системе политической лексики и СМИ (на примере английского языка).
16. Особенности перевода страноведческих реалий и терминов в английском языке.
17. Проблема полисемии экономических терминов в современном английском языке.
18. Роль заимствований в формировании терминосистем современного английского языка.
19. Особенности нестандартной лексики в художественном тексте английского языка.
20. Функционально-стилевые характеристики кодифицированной префиксальной номинации.
21. Медицинские профессионализмы в романе Эрнеста Хемингуэя «Прощай оружие».
22. Игра как прием обучения иностранной лексике в начальной школе (на материале английского языка).
23. Лексические инновации в сфере компьютерных технологий.
24. Воспроизведение прагматического потенциала названия кинофильмов при переводе с английского языка на русский.
25. Лингвистические особенности трейлеров американских художественных фильмов.
26. Рекламный анонс художественного фильма: языковые особенности.

Темы ВКР по английской литературе:

1. Особенности жанра антиутопии и их отражение в английской и американской литературе (на материале романа О. Хаксли «О дивный новый мир»).
2. Пейзажный дискурс лирики В. Вордсворта.
3. Основные мотивы лирики Д.Г. Байрона и средства их художественного воплощения.
4. Концептуальные и вербальные метафоры в американских публицистических текстах конца XIX – начала XX вв.
5. Особенности употребления английских пословиц и поговорок в англоязычных художественных текстах.

6. Образ природи в творчестві Голсуорси.
7. Образ героя в творчестві Ернеста Хемінгуей.
8. Індивідуальний авторський стиль в романі Сомерсета Моэма «Бремя страстей человеческих».
9. Поетика, жанрово-стильове своєобразие роману Оскара Уайльда «Портрет Дориана Грея».
10. Функціонування епитетів в художественній літературі.
11. Проблема «потеряного покоління» в творчестві Ернеста Хемінгуей.

Темы ВКР по українському мові та літературі:

1. Авторські новотвори в поезії Павла Мовчана
2. Роман Уласа Самчука «Волинь»: жанрово-стильова своєрідність
3. Міфологічна лексика в поетичній творчості Лесі Українки
4. Мовне вираження типів і різновидів страв у сучасній українській мові
5. Термінологічна лексика в поезії Івана Драча
6. Фразеологічні одиниці української мови з компонентами на позначення архетипних символів: семантичний аспект
7. Українські фразеологізми з компонентами на позначення назв стихій: семантичний аспект
8. Авторські неологізми в поетичній творчості Василя Стуса
9. Порівняння у творах Олеся Гончара «Собор» і «Твоя зоря»
10. Вербалізація концепту любов у творах поетів-шістдесятників
11. Синонімічні одиниці в метамові Ольги Кобилянської
12. Концептуалізація економічних відносин в українській мові (на фразеологічному матеріалі)
13. Орієнталізми в українській мові
14. Лексика календарно-обрядової поезії
15. Українська теолінгвістика в контексті сучасних мовознавчих досліджень
16. Гендерна парадигма лірики М. Вінграновського
17. Багатогранність творчих пошуків Євгена Плужника.
18. Енологічні дослідження в сучасній слов'янській теолінгвістиці
19. Використання лексичних синонімів в українській поезії
20. Творчість Т. Г. Шевченка в оцінці російських періодичних видань
21. Творчість Т. Г. Шевченка в перекладах іншими мовами
22. Мовознавча наукова спадщина Максима Рильського
23. Фольклористична термінологія праць М. С. Грушевського
24. Мовознавча наукова спадщина Юрія Шевельова
25. Лексико-семантичні особливості календарно-обрядової поезії
26. Холотропні стани та їх художня реалізація у творчості М. Хвильового
27. Лірика В. Симоненка: суб'єктна сфера, засоби вираження
28. Поєднання лірики і гумору в поезії Олександра Ірванця
29. Жанр літературної казки у творчості Івана Франка

30. Кримські мотиви у творчості Пантелеймона Куліша
31. Вербалізація бінарної опозиції ЖИТТЯ/СМЕРТЬ у пареміях української мови
32. Фразеологічні одиниці української мови з компонентами-назвами людей
33. Сонет у творчості Івана Франка: теорія жанру
34. Авторські неологізми в поетичній творчості Івана Драча
35. Авторські неологізми в поетичній творчості Миколи Вінграновського
36. Афористика Ліни Костенко
37. Особливості використання синонімічних одиниць в українських прислів'ях і приказках
38. Індивідуально-авторські неологізми в поезії Василя Симоненка
39. Ідеографічний аспект фразеологічної мікросистеми «Пам'ять людини» в українській мові
40. Особливості сюрреалістичного мислення поетів Нью-Йоркської групи
41. Художній світ лірики Василя Голобородька
42. Особливості поезики кримської новелістики Михайла Коцюбинського
43. Особливості проблематики й поезики драматургії Миколи Костомарова
44. Проповідь як жанр релігійної мови
45. Молитва як жанр релігійної мови
46. Мова поетичних творів Дмитра Білоуса

Требования к подготовке ВКР

Подготовка выпускной квалификационной работы – заключительный этап научно-исследовательской работы студента-бакалавра. Этот вид научно-исследовательской деятельности является важнейшим звеном в повышении уровня профессиональной подготовки студентов. Выпускная квалификационная работа – исследование, дающее возможность определить уровень усвоения обучающимся теоретических знаний и практической подготовки, способность к самостоятельной работе по выбранной специальности.

Руководителем работы назначается преподаватель, имеющий ученую степень доктора или кандидата наук, ученое звание профессора или доцента. Работа выполняется на основе углубленного изучения специальной отечественной и зарубежной литературы, передового опыта по выбранной проблеме, а также результатов собственных исследований реального объекта с целью решения определенных научных и прикладных задач в сфере будущей профессиональной деятельности, ее защита предполагает использование мультимедийной и компьютерной техники.

Работа должна содержать результаты собственных теоретических и прикладных исследований.

Цель выполнения выпускной квалификационной работы – определение уровня подготовленности обучающегося к решению комплекса научных и прикладных задач в соответствии с обобщенным объектом

деятельности на основе применения системы теоретических знаний и практических навыков, полученных в процессе обучения.

В результате подготовки и защиты научной работы любого уровня квалификации обучающийся в большей или меньшей степени должен:

знать, понимать и решать профессиональные задачи в области научно-исследовательской и производственной деятельности в соответствии с профилем подготовки;

уметь использовать современные методы филологических исследований для решения профессиональных задач; самостоятельно обрабатывать, интерпретировать и представлять результаты научно-исследовательской и производственной деятельности по установленным формам;

владеть приемами осмысления базовой и факультативной филологической информации для решения научно-исследовательских и производственных задач в сфере профессиональной деятельности.

Тематика научных работ актуальна, составлена в соответствии с научными направлениями исследований выпускающих кафедр. Обучающемуся предоставляется право выбора темы научной работы. Перечень тем, утвержденных кафедрой, не является исчерпывающим. Студент может предложить и свою тему с соответствующим обоснованием необходимости и целесообразности ее разработки. При этом самостоятельно выбранная студентом тема должна отвечать направлению его специальности и квалификации научного руководителя. Новая тема обсуждается на заседании кафедры и при положительном заключении дается студенту для разработки. Тема выпускной квалификационной работы согласовывается с научным руководителем и заведующим соответствующей кафедры, утверждается приказом ректора университета и не подлежит изменению.

Направленность научных исследований профильного обучения определяется выпускающими кафедрами в соответствии с содержанием основной образовательной программы по соответствующему профилю и утверждается приказом ректора ГБОУВО РК «Крымского инженерно-педагогического университета» после обсуждения на заседании Ученого совета факультета по профилям до начала экзаменационной сессии в семестре, предшествующим государственной итоговой аттестации.

Научный руководитель выпускной работы выполняет следующие задачи:

- выдает обучающемуся задание на научную работу;
- разрабатывает вместе со студентом календарный график выполнения научной работы и следит за его соблюдением;
- рекомендует обучающемуся литературу, справочные и архивные материалы, другие материалы по теме научного исследования;
- проводит консультации по графику, утвержденному заведующим выпускающей кафедры (для подготовки магистров график консультаций утверждается руководителем магистерской программы);

- проверяет выполнение работы (по частям и в целом).

На подготовку выпускной квалификационной работы предусматривается определенное время, продолжительность которого регламентируется образовательным стандартом и устанавливается календарным графиком учебного процесса основной образовательной программы по направлению подготовки 45.03.01 Филология и 45.04.01 Филология.

Выпускные квалификационные работы программ бакалавриата могут основываться на обобщении выполненных курсовых работ и подготавливаться к защите в завершающий период обучения.

Выпускная квалификационная работа выполняется в соответствии с направлениями научных и прикладных исследований и должна засвидетельствовать: уровень профессиональной подготовки выпускника; умение применять полученные в вузе знания для решения сложных научно-практических задач; сознательное усвоение знаний и их систематизацию; наличие у обучающегося навыков научной работы; способность критически и креативно мыслить, умение аргументировать свои взгляды.

Основные требования к оформлению научных работ

Текст научной работы печатают на одной стороне стандартного листа белой бумаги формата А 4 (210 x 297). Параметры страницы: поля слева – 30 мм, сверху и снизу – 20 мм, справа 10 (15) мм. Гарнитура шрифта – TimesNewRoman, кегль– 14, цвет печати – черный, межстрочный интервал 1, 5; абзац – 1, 25 (5 знаков). Каждая страница должна содержать приблизительно 1700-1800 знаков.

Объем курсовой работы (без списка литературы, источников и приложения) – 25-30 страниц печатного текста, выпускной квалификационной работы (бакалаврской) (без списка литературы, источников и приложения) – 50-70 страниц печатного текста, магистерской работы (без списка литературы, источников и приложения)– 70-90 страниц печатного текста. Работа должна носить научно-исследовательский характер и иметь практическую часть (от 40 до 60 %).

В случае большого количества материала, собранного в процессе работы, задачей студента является отобрать главное, наиболее существенное, необходимое для раскрытия темы, представляющее наибольшую ценность для доказательства основных положений исследования. Фактический материал и некоторые материалы справочного характера могут быть вынесены в Приложение, которое не входит в общий объем работы.

Требования к оформлению титульного листа

На титульном листе размещается следующая информация: 1) название министерства (для ВКР); 2) полные названия учебного заведения, факультета и кафедры; 3) фамилия, имя и отчество студента; 4) тема работы; 5) направление подготовки; 6) профиль подготовки (для ВКР бакалавриата); магистерская программа (для магистерской работы); 7) фамилия и инициалы научного

руководителя, его ученая степень и звание; 8) допуск к защите (для ВКР); 9) город и год написания научной работы .

Требования к оформлению содержания

Содержание научной работы следует после титульного листа и перед основным текстом. Требования к форматированию: заголовки первого уровня (название разделов), введение, заключение, список литературы – шрифт Times New Roman, 14, прописные буквы; заголовки второго уровня (названия подразделов) и третьего уровня (названия пунктов) – Times New Roman, 14, нормальный. Заголовки одинаковых ступеней и рубрикации следует располагать друг под другом. Заголовки каждой последующей ступени смещают на 3-5 знаков вправо по отношению к заголовкам предыдущей ступени. Последнее слово каждого заголовка соединяют отточием с соответствующим ему номером страницы в правом столбце.

Требования к оформлению основного текста

Шрифт основного текста – Times New Roman, 14, заголовков разделов – Times New Roman, 14, полужирный, все прописные; заголовков подразделов – Times New Roman, 14, полужирный, нормальный; заголовков пунктов – Times New Roman, 14, нормальный. Выравнивание основного текста – по ширине, заголовков – по центру. Отступ первой строки основного текста 1, 25 см. Инициалы при указании фамилий должны отделяться неразрывными пробелами (Ctrl+shift+пробел), например: В. И. Вернадский. Неразрывными пробелами отделяются буквы «г.» и «в.» при указании дат, например: 1984 г., XXI в.).

Таблицы, схемы, рисунки и другие графические изображения нумеруются внутри каждого раздела и подраздела. Например, рисунок 1.1, таблица 2.3 и т.д. При этом слово *таблица* пишется без сокращений, а слово *рисунок* сокращается *рис.* Слово *таблица* пишется справа сверху таблицы. Строчкой ниже пишется ее название. Иллюстрации и таблицы следует размещать ниже по тексту сразу после упоминания или на следующей странице. Громоздкие таблицы и рисунки лучше размещать в приложениях. Текст не следует пересыщать иными шрифтами. Весь иллюстративный материал набирается *курсивом*; анализируемая единица выделяется полужирным шрифтом. Автор и название произведения подаются в круглых скобках. Например: «*Отсюда, если смотреть из полутьмы собора, в проеме двери плескалась ослепительной синевы вода лагуны и **цветно и акварельно** на горизонте лежала Венеция*» (Д. Рубина. Высокая вода венецианцев).

Значение языковых единиц, которые являются объектом исследования, подаются в одиночных кавычках ‘...’ первая набирается через Alt+0145, вторая – через Alt+0146), например: *мокроступы* ‘мн. местн. Обувь, предназначенная для сырой погоды (галоши, боты и т.п.)’. Цитаты оформляются с помощью кавычек (используется русский вариант кавычек «...»). если в цитате есть свои внутренние кавычки, то они имеют вид “...” (первая набирается через Alt+0147, вторая – через Alt+0148). Например: «Словосочетание “национально-культурный компонент языкового значения”, хотя и стало популярным в

современных исследованиях, еще не обрело устойчивого и общепринятого понимания» [1, с.68].

Содержание научной работы должно свидетельствовать о достаточной теоретической подготовке обучающегося и наличии у него необходимых знаний по теме исследования.

К тексту научной работы предъявляются следующие требования:

1. Изложение должно быть правильным, т.е. текст должен соответствовать нормам литературного языка (орфографическим, пунктуационным, лексико-фразеологическим, грамматическим).

2. Изложение должно быть точным, т.е. речь должна ясно выражать мысль автора.

3. Изложение должно быть логичным. Для этого необходимо следующее:

а) излагать свои мысли последовательно и непротиворечиво;
 б) не смешивать понятия;
 в) правильно выбирать аргументы для доказательства развиваемых положений.

4. Изложение должно быть научным:

а) текст должен строго соответствовать научным фактам, понятиям;
 б) научная работа должна быть выполнена в соответствии с нормами научного стиля.

Структура введения и заключения в научном исследовании

Введение

Во *Введении*, которое, как и *Заключение*, по объему обычно составляет не более 7-10% объема работы, автор выделяет и характеризует объект и предмет исследования, очерчивает круг исследуемых проблем, формулирует основное направление исследования, его теоретическую и практическую значимость, актуальность, новизну, цель и задачи, определяет методы исследования, материал и структуру работы.

Актуальность исследования содержит положения и доводы, которые свидетельствуют о научной значимости выполненной работы. Для обоснования актуальности необходимо также кратко проанализировать научную литературу и акцентировать внимание на том, что предлагаемое исследование отличается методикой и решением поставленной проблемы или данная тема в избранном аспекте недостаточно исследована в современной лингвистике. Актуальность должна быть четко сформулирована в виде отдельного расширенного фрагмента (предложения).

Актуальность работы заключается в исследовании метафорических процессов ...Актуальность выбранной темы определяется...Актуальность проблемы обусловлена необходимостью...

Цель исследования должна быть определена четко и сжато: *Целью работы является описание семантики...*

В соответствии с поставленной целью необходимо выделить не менее трех задач. при формулировании задач могут быть использованы

следующие предикаты: *раскрыть...*, *описать...*, *исследовать...*, *обосновать...*, *разработать...*, *реконструировать...*, *создать...*, *сформулировать...*, *установить...* и т.п.

Объект и **предмет** исследования как категории научного процесса соотносятся между собой как и общее и частное. Объект исследования – это область научных изысканий, в пределах которой проводится научное исследование, выявляется изучаемая проблема. Предмет исследования более узок: под ним понимается конкретный аспект этой области. Именно предмет работы определяет тему научной работы.

Значение работы связано с **новизной** ее результатов и может заключаться в том, что она дополняет имеющиеся знания по отдельному вопросу, уточняет их, раскрывает новые закономерности в функционировании языковых единиц, систематизирует под другим углом зрения и т.п. Научная новизна должна сводиться к перечислению установленных фактов, идей, она должна раскрывать концепцию исследования. Некоторые типичные фразы, которые можно использовать при формулировании научной новизны: *предложена концепция, обеспечивающая...; впервые исследованы специфические связи...; разработан (уточнен) метод, который отличается от...; доказана зависимость между...; впервые осуществлено комплексное...; исследовано функционирование ...; установлено, что..., научная новизна заключается в выявлении..* и т. п.

Изложение **теоретической значимости** работы предполагает перечисление тех результатов исследования, которые уточняют, углубляют и развивают теоретические основы языкознания.

В пункте **практическая значимость** исследования необходимо перечислить области прикладной деятельности, в которых могут быть использованы полученные результаты или найти применение предложенные рекомендации.

Характеристика материала исследования представляет собой краткое описание тех фактов, которые послужили основой для научной работы. Необходимо также отметить точное количество собранных и обработанных языковых фактов, перечислить источники и кратко их охарактеризовать: *Материал исследования составили... Материалом магистерской работы послужили...*

В **методах исследования** проводится перечень методов и приемов, применяемых в научной работе. Необходимо кратко описать, при решении какой задачи были использованы конкретные лингвистические методы.

В конце **Введения** целесообразно написать структуру выпускной квалификационной работы.

В **Заключении** обобщаются частные выводы и наблюдения, приведенные в конце разделов. Автор ВКР должен определить круг вопросов и проблем, вытекающих из выпускной квалификационной работы, дать конкретные предложения по практическому использованию результатов исследования,

наметить перспективы последующих разработок. Все это следует сформулировать кратко, логично, в соответствии с научным стилем изложения.

Заключение должно быть констатирующим, аналитическим и футуристическим.

Заключение тематически соотносится с *Введением*, с той его частью, в которой сформулированы цель и задачи работы, актуальность, новизна, теоретическая и практическая значимость. Подобная соотнесенность делает работу стройной, цельной и завершенной.

Список литературы подают после заключения и оформляется в алфавитном порядке в соответствии с требованиями. Работы нумеруются арабскими цифрами. Сначала указываются работы, написанные на русском и украинском языках, потом – на иностранных языках.

Приложения включают статистический, графический и иллюстративный материал, словари, тексты дополнительного характера, переводы литературных текстов, копии архивных материалов, рукописей и т.п. Каждое приложение размещают на новой странице. В приложении должно быть заглавие. Посередине строки над заглавием прописными буквами с первой заглавной печатается слово Приложение и цифра (например **Приложение 1**). При оформлении приложений отдельной книгой на титульном листе под названием работы печатают заглавными буквами слово **ПРИЛОЖЕНИЯ**.

Оформление библиографических ссылок, списка литературы и источников

Библиографические ссылки. Для научных работ по дисциплинам лингвистического цикла предпочтительны внутритекстовые ссылки, которые помещаются в квадратные скобки и имеют цифровое обозначение. Например: [7, с. 57]. Первая цифра – это порядковый номер источника в списке литературы. Вторая цифра – это страница источника, где размещена информация, которую приводит автор научной работы.

Требования к оформлению списка литературы и источников

МОНОГРАФИИ, УЧЕБНИКИ, УЧЕБНЫЕ ПОСОБИЯ: ОДИН, ДВА, ТРИ АВТОРА

Александрович Н. В. Концептосфера художественного произведения и средства ее объективации в переводе (На материале Романа Ф.С. Фицджеральда «Великий Гэтсби» и его переводов на русский язык): монография / Н.В. Александрович. – М.: Флинта: Наука, 2009. – 184 с.

Алефиренко Н. Ф. Фразеология и паремиология: учебное пособие для бакалаврского уровня филологического образования / Н. Ф. Алефиренко, Н.Н. Семененко. – М.: Флинта: Наука, 2009. – 344 с.

Золотова Г. А. Коммуникативная грамматика русского языка: монография / Г.А. Золотова, Н.К. Онопенко, М.Ю. Сидорова. – М., 1998. – 528 с.

Мацько Л. І. Стилїстика української мови : підручник / Л.І. Мацько, О.М. Сидоренко, О.М. Мацько; за ред. Л.І. Мацько. – К.: Вища школа, 2003. – 462 с.

Агафонова Н. Н. Гражданское право: учеб. пособие для вузов / Н.Н. Агафонова, Т. В. Богачева, Л. И. Глушкова; под. общ. ред. А. Г. Калпина; авт. вступ. ст. Н. Н. Поливаев; М-во общ. и проф. образования РФ, Моск. гос. юрид. акад. – Изд. 2-е, перераб. и доп. – М.: Юристъ, 2002. – 542 с.

МОНОГРАФИИ, УЧЕБНИКИ, УЧЕБНЫЕ ПОСОБИЯ: ЧЕТЫРЕ И БОЛЕЕ АВТОРОВ

Сучасна українська мова: підручник / О.Д. Пономарів, В.В. Різун, Л.Ю. Шевченко та ін.; за ред. О.Д. Пономарева. – 3-тє вид., перероб. – К.: Либідь, 2005. – 488 с.

Культура мови на щодень / Н.Я. Дзюбишина-Мельник, Н.С. Дужик, С.Я. Єрмоленко та ін. – К.: Довіра, 2000. – 169 с.

МНОГОТОМНЫЕ ИЗДАНИЯ

Лермонтов М.Ю. Собрание сочинений: в 4 т. / Михаил Юрьевич Лермонтов; [коммент. И. Андроникова]. – Терра-Кн. Клуб, 2009. – 4 т.

ПЕРЕВОДНЫЕ ИЗДАНИЯ

Боккаччо Д. Декамерон: новели / Д. Боккаччо; пер. з італ. М.О. Лукаша. – Дніпропетровськ: Січ, 2010. – 622 с.

СЛОВАРИ, СПРАВОЧНИКИ

Дубровина К. Н. Энциклопедический словарь библейских фразеологизмов / К.Н. Дубровина. – М.: Флинта: Наука, 2010. – 808 с.

Эффективная коммуникация: история, теория, практика: словарь-справочник / отв. ред. М.И. Панов, Л.Е. Тумина. – М.: КРПА Олимп, 2005. – 960 с.

МАТЕРИАЛЫ КОНФЕРЕНЦИЙ

Литературная и диалектная фразеология: история и развитие (Пятое Жуковские чтения) : материалы Международного научного симпозиума к 90-летию со дня рождения Власа Платоновича Жукова: в 2 т. Т 1. / сост., отв. ред. В.И. Макаров. – Великий Новгород : НовГУ им. Ярослава Мудрого, 2011. – 508 с.

Манакін В. М. Актуальні завдання контрастивного вивчення лексики слов'янських мов / В.М. Манакін // Проблеми зіставної семантики: Тези міжнародної наукової конференції / Інститут мовознавства НАН України ім. О.О. Потебні. – К., 2006. – С. 29-31.

СОСТАВНЫЕ ЧАСТИ КНИГИ

Скрипник Л. Г. Фразеологія / Л. Г. Скрипник // Сучасна українська літературна мова : лексика і фразеологія; за заг. ред. акад. І. К. Білодіда. – К.: Наукова думка, 1973. – С. 331–438.

СТАТТЯ В СБОРНИКЕ

Бацевич Ф. С. Лінгвістична генологія в структурі сучасної функціонально-комунікативної лінгвістики / Лінгвістичні дослідження : зб. наук. праць; за заг. ред. проф. Л.А. Лисиченко. – Харків, 2009. – Вип. 16. – С. 72–76.

СТАТТЯ В ЖУРНАЛЕ

Карпіловська Є. А. Тенденції розвитку сучасного українського лексикону : чинники стабілізації інновацій / Є.А. Карпіловська // Українська мова. – 2007. – №4. – С.3–16.

ДИССЕРТАЦИИ

Макеева М.Н. Риторика художественного текста и ее герменевтические последствия: дис. ... д-ра филол. наук: 10.02.19 / – Марина Николаевна Макеева. – Краснодар, 2000. – 436 с.

АВТОРЕФЕРАТЫ ДИССЕРТАЦИЙ

Лукина В.А. Творческая история «Записок охотника» И.С. Тургенева: автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.01.01 / Валентина Александровна Лукина. – СПб., 2006. – 2, с.

ЧАСТЬ КНИГИ

Валькман Ю. Р. Моделирование НЕ-факторов – основа интеллектуализации компьютерных технологий / Ю. Р. Валькман, В. С. Быков, А. Ю. Рыхальский // Системні дослідження та інформаційні технології. – 2007. – № 1. – С. 39–61.

Зеров М. Поетична діяльність Куліша // Українське письменство ХІХ ст. Від Куліша до Винниченка : (нарис з новітнього укр. письменства) : статті / Микола Зеров. – Дрогобич, 2007. – С. 245–291.

ИНТЕРНЕТ-РЕСУРСЫ

Земская Е. А. активные процессы в русском языке последнего десятилетия ХХ века [Электронный ресурс] / Е.А. Земская. – Ч. 4. – Режим доступа: <http://www.gramota.ru>. Проверено 10.10.15.

Кронгауз М. А. Русский язык на грани нервного срыва [Электронный ресурс] / М. А. Кронгауз. – режим доступа: <http://knigosite.ru/read/46220-russkij-yazyk-na-grani-nervnogo-sryva-maksim-krongauz-maksim-krongauz.html#paged=2>. Проверено 10.10.15.

В списке литературы необходимо отмечать дату последнего посещения данного Интернет-адреса (это снимает ответственность с автора работы в том случае, если после указанной даты данная ссылка не будет работать или будет иметь другое наполнение).

11. Перечень информационных технологий, используемых при осуществлении образовательного процесса по дисциплине (модулю)

(включая перечень программного обеспечения и информационных справочных систем (при необходимости))

Mozilla Firefox (браузер)

Ссылка: <https://www.mozilla.org/ru/firefox/new/>

Libre Office (пакет офисных программ)

12. Описание материально-технической базы, необходимой для осуществления образовательного процесса по дисциплине (модулю)

Для осуществления образовательного процесса по дисциплине необходимы:

– учебные аудитории для проведения занятий текущего контроля (с видеопроекционным оборудованием) и промежуточной аттестации;

– раздаточный материал для проведения индивидуальной и групповой работы